

# **ISBN PRIRUČNIK**

**međunarodno izdanje**  
šesto izdanje

Međunarodna ISBN agencija  
**London 2012.**

## SADRŽAJ

1. ISTORIJAT .....	5
2. PREDNOSTI ISBN-A .....	6
3. FUNKCIJA I PREDMET ISBN-A.....	6
4. STRUKTURA ISBN-A .....	8
4.1 Element prefiksa.....	9
4.2 Identifikator grupe.....	9
4.3 Identifikator izdavača.....	9
4.4 Identifikator naslova.....	9
4.5 Kontrolni broj.....	9
5. PRIMENA ISBN-A .....	10
5.1 Uopšte.....	10
5.2 Promene na publikacijama .....	10
5.3 Faksimil reprint .....	10
5.4 Publikacije različitog formata .....	10
5.5 Publikacije sa zamenljivim listovima.....	10
5.6 Višetomna dela .....	10
5.7 Popis dostupnih publikacija jednog izdavača .....	11
5.8 Publikacije nastale saradnjom dva ili više izdavača.....	11
5.9 Publikacije koje prodaju ili distribuiraju agenti.....	11

5.10	Preuzimanje jednog izdavača od strane drugog.....	...11
5.11	Preuzimanje čitavih zaliha izdavača.....	.....11
5.12	Izdavači sa više od jednim mestom izdavanja.....	...11
5.13	Registar ISBN i pridruženih meta podata.....	.....12
5.14	ISBN se nikada ne može ponovo upotrebiti.....	.....13
6.	ISBN ZA ELEKTRONSKE PUBLIKACIJE .....	13
6.1	ISBN se odnosi i na elektronske publikacije: .....	13
6.2	ISBN za odgovarajuće softverske proizvode.....	13
6.3	Principi dodeljivanja ISBN-a elektronskim publikacijama i odgovarajućim softverima	14
7.	ISBN za publikacije koje se štampaju na zahtev.....	16
8.	ŠTAMPANJE ISBN-A .....	16
8.1	Uopšte .....	16
8.2	ISBN u formi bar-koda .....	17
8.3	Dodatni petocifreni kod.....	18
8.4	Algoritam za generisanje Bookland EAN-a iz ISBN-a.....	18
9.	UPRAVLJANJE ISBN SISTEMOM .....	18
9.1	Uopšte.....	18
9.2	Međunarodno upravljanje.....	18
9.3	Upravljanje na nacionalnom nivou .....	19
9.4	Upravljanje na nivou izdavača .....	20

10. IZDAVAČI KOJI NE UČESTVUJU U SISTEMU .....	20
11. <b>ISBN I GS1</b> .....	21
12. <b>ISBN I DRUGI IDENTIFIKATORI</b> .....	21
12.1 DOI.....	21
12.2 ISBN-A.....	21
12.3 GTIN.....	22
12.4 URN.....	22
12.5 ISAN.....	22
12.6 ISMN .....	23
12.7 ISRC .....	23
12.8 ISSN .....	23
12.9 ITC.....	24
12.10 ISWC.....	24
12.11 ISNI.....	25
13 ONIX.....	25
14. PUBLIKACIJE.....	26
PITANJA KOJA SE ČESTO POSTAVLJAJU O ISBN SISTEMU .....	26
<b>DODATAK 1 Izračunavanje kontrolnog broja i opseg distribucije.....</b>	<b>27</b>
A1.1 Izračunavanje kontrolnog broja.....	27
A1.2 Opseg distribucije.....	28

## **1. ISTORIJAT**

**Pitanje potrebe i praktične primene međunarodnog sistema za numerisanje knjiga prvi put je pokrenuto na trećoj Međunarodnoj konferenciji posvećenoj istraživanju tržišta knjige i racionalizaciji u trgovini knjigom, održanoj u novembru, 1966.godine u Berlinu.**

U to vreme, veliki broj evropskih izdavača i distributera knjiga nosio se mišlju da upotrebi kompjuter za pohranjivanje podataka o narudžbinama i za kontrolu zaliha. Bilo je očigledno da je preduslov jednom efikasnom automatizovanom sistemu stvaranje jedinstvenog i jednostavnog identifikacionog broja za objavljenu jedinicu.

Sistem koji je ispunio ovaj uslov i postao poznat kao Međunarodni standardni broj knjige (ISBN) razvio se iz sistema za numerisanje knjiga koji su u Velikoj Britaniji uveli Whitaker & Sons, Ltd. 1967.godine, a u Sjedinjenim Američkim Državama R. R. Bowker 1968.godine.

U isto vreme, Tehnički komitet za informaciju i dokumentaciju Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO/TC 46) oformio je radnu grupu čiji je zadatak bio da ispita mogućnost prilagođavanja britanskog sistema za međunarodnu upotrebu.

1968. i 1969.godine, održano je nekoliko sastanaka kojima su prisustvovali predstavnici iz raznih evropskih zemalja i SAD, a izveštaji su upućeni svim zemljama-članicama ISO-a.

Rezultat ovih sastanaka jeste taj da je 1970.godine ISBN prihvaćen kao ISO Standard 2108<sup>1</sup>. Drugo izdanje ovog standarda iz 1978.godine zamenjeno je trećim 1992.godine.

Cilj ovog međunarodnog standarda jeste da se na međunarodnom planu koordinira i standardizuje upotreba ISBN-a, s tim da jedan ISBN označava samo jedan naslov ili jedno od izdanja nekog naslova određenog izdavača.

Prvobitni standard je izmenjen jer su se knjiga i materijal sličan knjizi počeli da javljaju u novim oblicima medija, sistem kao takav danas je u upotrebi u više od 160 zemalja.

Od 2001. godine radna grupa izabраниh predstavnika iz nacionalnih organizacija za standarde, predstavnika ISBN agencija, izdavača, knjizara, biblioteka i proizvođača sistema, razvijala je četvrto izdanje ovog standarda. Četvrto izdanje je verovatno najobimnija revizija ISBN-a do sada. Povećan je kapacitet sistema, specifikovani meta podaci, koji trebaju biti utvrđeni u

vreme postavljanja ISBN-a, razvijena pravila za administraciju i upravljanje sistemom isto kao i određivanje autorstva za standard.

Ovaj Priručnik objašnjava kako sistem funkcioniše i šta se mora učiniti da bi bili sigurni da je ISBN pravilno dodeljen.

## 2. PREDNOSTI ISBN-a

- ISBN je jedinstveni međunarodni identifikator monografskih publikacija; zamenjuje rukovanje drugim bibliografskim opisnim zapisima, omogućava uštedu u vremenu i broju kadra, smanjuje mogućnost pravljenja grešaka.
- Pravilno korišćenje ISBN-a omogućava da se izdanje knjige u različitim oblicima, na različitim medijima, bilo štampani ili digitalni, jasno razlikuju; obezbeđujući da korisnici dobiju verziju koja im je potrebna.
- ISBN omogućava izradu i ažuriranje komercijalnih kataloga knjiga kao što je **Books in Print**. Informacije o dostupnim knjigama mogu se vrlo lako naći
- Naručivanje i distribucija knjiga uglavnom se vrše preko ISBN-a; ovo je brz i efikasan metod.
- ISBN je mašinski čitljiv u formi trinaestocifrenog EAN bar-Koda. Na ovaj način, ubrzava se proces i izbegavaju greške.
- ISBN je neophodan za rad elektronskih prodajnih sistema u knjižarama.
- Evidencija u lancu snabdevanja se može bazirati na ISBN-u.
- Kontrolisanje podataka o prodaji vrši se preko ISBN-a. To

omogućava nadgledanje različitih vrsta proizvoda i izdanja publikacija, kao što je i omogućavanje upoređivanja između različitih područja, čak i između različitih izdavačkih kuća.

- Pravo na pozajmljivanje u nekim zemljama temelji se na ISBN-u. Takve sheme omogućavaju autorima i ilustratorima da budu isplaćeni proporcionalno broju puta kojim su njihove knjige pozajmljivane javnim bibliotekama

### **3. FUNKCIJA I PREDMET ISBN-a**

- U više od 160 zemalja sveta, međunarodni standardni broj knjige je poznat kao kratki, jasni i potencijalno mašinski čitljiv identifikacioni broj koji nepogrešivo označava knjigu.
- Međutim, kada je intelektualni proizvod odgovara drugom određenom numeričkom sistemu (kao što su kontinuirani izvori i tekući integrativni izvori kojima se dodeljuje ISSN, štampana muzika kojoj se dodeljuje ISMN), onda se taj numerički sistem mora koristiti.
- ISBN se dodeljuje monografskim publikacijama i određenim vrstama srodnih publikacija koje su dostupne javnosti, bilo da su dostupni besplatno ili se kupuju. Uz to, posebni delovi (kao što su poglavlja) monografskih publikacija ili izdanja ili članci koji se nastavljaju a koji su dostupni odvojeno, mogu takođe koristiti ISBN kao kod. U odnosu na razne dostupne medije, nije značajno u kojoj je formi sadržaj dokumentovan i distribuiran, štaviše, svaka forma treba da se kodira odvojeno

Primeri monografskih publikacija kojima se dodeljuje ISBN:



- štampanih knjiga i brošura uključujući i publikacije objavljene Brajevim pismom i geografske karte
- neštampane knjige
- knjige na kasetama i CD-ima («knjige koje govore«)
- publikacije u mikro-formi
- mašinski čitljive trake
- diskete
- publikacije na internetu
- pojedinačni članci ili izdanja određenog kontinuiranog izvora (ali ne i kontinuirani izvor u celini)
- mape
- elektronske publikacije, bilo na medijumu (kao što su mašinski čitljive trake, diskete ili CD-ROM-ovi) ili na internetu.
- digitalne kopije štampanih monografskih publikacija
- obrazovni ili instrukcionalni softveri
- viševrsna građa (gde je glavni sastavni deo tekstualan)

Primeri publikacija kojima se **ne dodeljuje** ISBN:

- kontinuirane izvore koji su u celini tretirani kao bibliografska jedinica (samostalna dela se mogu označiti ISBN-om)
- jedinice apstrakata kao što su tekstualna dela i ostala dela bazirana na apstraktima, koja imaju intelektualni ili umetnički sadržaj
- efemerni štampani materijal kao što su dnevници, reklamni materijal i slično
- sveske sa notama
- štampane reprodukcije i kataloge umetničkih dela bez naslovne strane i teksta
- lična dokumenta (kao što su elektronski CV-biografija ili lični podaci)

- čestitke
- zvučne snimke
- softver koji je namenjen u svrhe koje nisu obrazovne ili instrukcionalne
- elektronske oglasne table
- E-mail (elektronsku poštu) ili drugu vrstu elektronske korespondencije
- igrice

#### **4. STRUKTURA ISBN-a**

Od 1. januara 2007. godine nacionalne ISBN agencije, snavdevace ISBN-ovima koji sadrže 13 cifara koji sadrže sledeće elemente:

- element prefiksa
- identifikator grupe
- identifikator izdavača
- identifikator naslova
- kontrolni broj

Kada je odštampan, ISBN-u uvek prethode slova ISBN.

Napomena: U zemljama u kojima se ne koristi latinica, Dozvoljena je upotreba skra'enice lokalnog pisma ali samo kao Dodatak latini;nim slovima ISBN.

ISBN je podeljen na 5 elemenata. Od toga su 3 različite dužine Elementi moraju biti odvojeni jasno, crtom ili razmakom kada su predstavljeni u formi čitljivoj golim okom.

ISBN 978-0-571-08989-5

Ili

ISBN 978 0 571 08989 5

Napomena: Korišćenje crtica ili razmaka nema leksički značaj i tu su samo radi poboljšanja čitljivosti.

Broj cifara je promenljiv u svakom od tri dela ISBN-a (identifikator grupe, identifikator odnosno prefiks izdavača i identifikator naslova). Broj cifara u identifikatoru grupe i u identifikatoru izdavača određuje se na osnovu planiranog obima proizvodnje naslova od strane izdavača ili grupe izdavača. Tako će se izdavači ili grupa izdavača sa velikom produkcijom knjiga biti predstavljeni sa manjim brojem cifara.

#### **4.1 Element prefiksa**

Prvi element ISBN-a je trocifreni broj koji se dobija putem EAN International. Prefiksi koje je već dao EAN International su 978 ili 979, ali će možda biti i daljih dodela prefiksa u budućnosti, ako se to bude tražilo da bis e osiguraao kontinuirani kapacitet ISBN sistema.

Primer: 978

#### **4.2 Identifikator grupe**

Drugi element ISBN-a označava zemlju i može da se sastoji iz najviše pet cifara.

Identifikatore grupe dodeljuje Međunarodna ISBN Agencija.

Primer: 978-0

#### **4.3 Identifikator izdavača**

Treći element ISBN-a identifikuje određenog izdavača u okviru grupe. Identifikator izdavača obično tačno označava izdavačke kuće i njihove adrese. Ukoliko izdavači iscrpe početni kontigent brojeva naslova, može im se dodeliti dodatni prefiks. Inače,

identifikator izdavača može da se sastoji iz najviše sedam cifara. Ove identifikatore dodeljuju ISBN agencije odgovorne za vođenje ISBN sistema u zemlji gde se izdavač zvanično nalazi. Izdavačima sa najvećim očekivanim brojem naslova, dodeljivani su najkraći identifikatori izdavača.

Primer: 978-0-11

#### **4.4 Identifikator naslova**

Četvrti element ISBN-a označava određeno izdanje publikacije određenog izdavača. Dužina ovog elementa varira i u direktnom odnosu sa predviđenim brojem izdatih publikacija izdavača koji je u pitanju, i može iznositi i do 6 cifara. Izdavačima sa najvećim očekivanim brojem naslova, dodeljivani su najduži identifikatori naslova i obrnuto. Da bi se osiguralo da je ispravna dužina očuvana, prazan prostor je označen vodećim nulama.

Primer: 978-0-11-000222

#### **4.5 Kontrolni broj**

Peti elemenat ISBN-a je kontrolni broj. Izračunava se korišćenjem algoritma modula 10. (Videti dodatak 1 za metode obračuna ili se obratiti lokalnoj ISBN agenciji za savet).

### **5. Primena ISBN-a**

#### **5.1 Uopšte**

Poseban ISBN mora se odrediti za svaki naslov ili za svako izdanje naslova svakog izdavača, ali ne i za nepromenjeno

izdanje ili nepromenjeni reprint istog naslova u istom formatu i od istog izdavača. Izmenjena, dopunjena izdanja iziskuju novi ISBN, kao i promene u formatu, povezu. Isti naslov koji se štampa u seriji i zasebno, tretira se kao dva različita izdanja.

## **5.2 Izmene na publikacijama**

Poseban ISBN, biće dodeljen ako je bilo značajnih izmena bilo kom delu ili delovima u publikaciji. Poseban ISBN broj biće dodeljen ako je došlo do promene naslova publikacije. Promena dizajna korica ili boje, ili cene monografske publikacije, ne zahteva poseban ISBN broj. Manje promene u izdanju (korekcije štamparskih greški) ne zahtevaju poseban ISBN broj.

## **5.3 Faksimil reprint**

Poseban ISBN mora se odrediti za faksimil reprint ukoliko ga je objavio drugi izdavač, ili ponovo izdat sa impresumom drugog izdavača. Poseban ISBN broj će takođe biti dodeljen ako je ista publikacija izdata pod različitim imenom impresuma od strane istog izdavača. Ako knjigu skenira ili digitalizuje pored originalnog izdavača neka druga organizacija, onda će skenirana i digitalizovana verzija dobiti poseban ISBN tog proizvođača, pod uslovom da je verzija dostupna javnosti na raspolaganje (za razliku od toga da se koristi u čisto arhivske svrhe, na primer).

## **5.4 Knjige različitog formata**

Poseban ISBN mora se dodeliti za različite formate u kojima se određeni naslov štampa, npr. Na papiru, u mekom povezu, u mikroformi, u formi mikroračunarskog softvera. Brajevo pismo, tvrdi povez, zvučna knjiga, on-line elektronska publikacija. Ako su elektronske publikacije dostupne u različitim formatima, svakom formatu biće dodeljen jedinstveni ISBN.

## **5.5 Publikacije sa zamenljivim listovima**

Ako se publikacija javi u obliku sa zamenljivim listovima, ISBN se

dodeljuje da označi izdanje objavljeno u to vreme. Posebna izdanja dodataka ili listova koji se zamenjuju dobiće nove ISBN-e kada se odvoje.

ISBN ne treba da bude dodeljen publikacijama sa zamenljivim listovima, koje se stalno ažuriraju (integrišući izvor), niti pojedinačno ažuriranim delovima.

## **5.6. Višetomna dela**

Jedan ISBN mora se dodeliti za čitav komplet višetomnog dela. Ako su tomovi dostupni i pojedinačno, svaki od njih mora imati svoj ISBN.

Čak i onda kada se višetomna dela prodaju u kompletu, peporučljivo je da se svakom tomu dodeli ISBN. Na ovaj način olakšava se postupak u vezi sa vraćanjem oštećenih tomova i u vezi sa njihovim slanjem onda kada se svi tomovi ne izdaju i ne distribuiraju u isto vreme.

## **5.7. Publikacije koje postoje na zalihama**

Izdavač je dužan da numerise i svoje publikacije koje su na zalihama i da objavi njihove ISBN-e u katalozima. On je takođe obavezan da odštampa ISBN u prvom reprintu takvih dela.

## **5.8 Publikacije nastale saradnjom dva ili više izdavača**

Ako je publikacija objavljena u koprodukciji ili je zajednički štampana sa drugim izdavačima, ISBN određuje izvršni izdavač. Ostali izdavači mogu da dodele svoje ISBN-e ako to žele. U takvim slučajevima, samo jedan ISBN biće prikazan kao bar kod na publikaciji.

## **5.9 Knjige koje prodaju ili distribuiraju agenti**

(Osim pod a, ovo se odnosi samo na one zemlje koje još uvek ne učestvuju u sistemu)

- a. Prema standardu ISBN-a, određeno izdanje koje je objavio određeni izdavač, dobija samo jedan ISBN i taj broj zadržava, bez obzira na to ko će knjigu prodavati ili distribuirati.
- b. Knjiga koju je uvezao ekskluzivni distributer ili agent iz područja koje nije u ISBN sistemu i koja, prema tome, nema ISBN, može taj broj dobiti od ekskluzivnog distributera.
- c. Knjige koje je uvezao ekskluzivni distributer ili agent i koje umesto naslovne strane originalnog izdavača imaju naslovnu stranu sa odštampanim podacima o ekskluzivnom distributeru, dobiće novi ISBN preko tog ekskluzivnog distributera ili agenta. Takođe se mora navesti i ISBN originalnog izdavača.
- d. Knjiga koju uvozi nekoliko distributera sa područja koje nije uključeno u ISBN sistem i koja, prema tome, nema ISBN, može dobiti ISBN od nacionalne agencije koja je odgovorna za ove distributere.

## **5.10 Preuzimanje jednog izdavača od strane drugog**

Izdavač koji preuzima drugu izdavačku kuću mora da nastavi da koristi prvobitno dodeljeni ISBN sve dok se knjiga ponovo ne štampa pod impresumom nove izdavačke kuće.

## **5.11 Preuzimanje čitavih zaliha izdavača**

Izdavač koji preuzima čitave zalihe drugog izdavača mora da koristi njegov originalni ISBN sve dok se ponovo ne štampaju knjige pod impresumom nove kompanije.

### **5.12 Izdavači sa više od jednog mesta izdavanja**

Izdavač čija se delatnost odvija u nekoliko mesta a koja su zajedno navedena u impresumu knjige dobiće samo jedan ISBN za knjigu.

Izdavač čija se delatnost odvija u odvojenim i različitim poslovnicaama ili ograncima na raznim mestima može imati prefiks izdavača za svaku poslovnicu ili ogranak. Ipak, svaka objavljena knjiga nosiće samo jedan ISBN, onaj koji dodeli poslovnica ili ogranak odgovoran za objavljivanje publikacije.

### **5.13 Registar ISBN-a i pratećih meta podataka**

Svaki izdavač ima obavezu da informiše svoju nacionalnu agenciju ili organizaciju koja je odgovorna za vođenje registra naslova o ISBN-ima koji su dodeljeni objavljenim knjigama i onima koje su u pripremi za štampanje. Kada izdavač ne izvršava ovu obavezu, agencija ili organizacija odgovorna za vođenje registra naslova je ovlašćena da vodi ISBN registar za tog izdavača na njegovu vlastitu inicijativu. Informacija treba da sadrži minimum elemenata meta podataka (opisnih) i mora biti kompatibilna sa ONIX standardima podržanim od strane EDItEUR i njihovim udruženim organizacijama:

<b>Element podataka</b>	<b>Komentari</b>	<b>ONIX element(i)</b>
ISBN	ISBN format od 13 cif	Identifikator proizvoda
Format	Kodiranje koje zahteva medij i, ili format proizvoda	Format EpubFormat
Naslov	Naslov publikacije, zajedno sa podnaslovom, ako je	naslov-kolektivni



	primenljiv	
Serije	Naslov serije i numeracija kada je primenljivo	Serije-kolektivne
Autor priloga	Kod autora priloga i ime autora priloga	Autor priloga-kolektivni
Izdanje	Broj izdanja ( za izdanja posle prvog), tip i podatak	Kod tipa izdanja broj izdanja podatak o izdanju
Jezik teksta	Korišćenjem ISO 639-2,B indikatora jezika	Jezik-kolektivni
Impresum	Zaštićeno ime pod kojim je publikacija objavljena	Ime impresuma
Izdavač	Pojedinac ili organizacija koji poseduju datum štampanja u impresumu publikacije	Izdavač-kolektivni
Zemlja porekla publikacije	Korišćenjem ISO 3166-1 kodova za zemlju	Zemlj izdavanja publikacije
Godina izdanja publikacije	Godina izdanja prve publikacije sa ovim ISBN-om. U ISO 8601 formatu (YYYY-MM-DD)	Godina izdanja publikacije
ISBN nadređene publikacije	ISBN nadređene publikacije čiji je deo ova publikacija, kada je primenljivo	Srodna publikacija-kolektivna

Međunarodna ISBN agencija nabavljaće XML shemu na zahtev i softver da bi pomogla prilikom unošenja podataka.

Baze podataka koje povezuju ISBN sa njegovim meta podacima (kao što su listinzi impresuma knjige, nacionalne bibliografije itd.) moraju biti dostupne i aktuelne. Na instancama gde ISBN agencije ne dobavljaju takve usluge bibliografskih listinga, ipak su odgovorne za povezivanje sa odgovarajućim dobavljačima da bi se osiguralo da takve usluge budu pristupačne. Korisnici mogu biti obavezni da plate ISBN agencijama i izdavačima bibliografskih baza podataka, pristup ovoj informaciji.

#### **5.14 ISBN se nikada ne može ponovo upotrebiti**

ISBN jednom dodeljen, ne sme se *NIKADA*, ni pod kakvim uslovima, ponovo upotrebiti. Ovo je od najveće važnosti da bi se izbegla moguća zabuna. Ako se usled administrativne greške dogodi da je broj pogrešno dodeljen, on se mora izbrisati sa liste upotrebljivih brojeva i nikada se ne sme dodeliti nekom drugom naslovu. Izdavači treba da obaveste nacionalnu agenciju o brisanim brojevima i o naslovima kojima su ti brojevi bili pogrešno dodeljeni.

### **6. ISBN ZA ELEKTRONSKE PUBLIKACIJE**

Kada je publikacija dostupna u elektronskoj formi (na primer: e-knjige, CD-ROM ili publikacija dostupna na internetu), može da dobije ISBN oznaku pod uslovom da sadrži tekst i da je dostupna javnosti, i da publikacija nema tendenciju da se ažurira i nastavi sa izlaženjem. Takve publikacije mogu takođe da sadrže i slike i zvuk.

Sledeći tipovi elektronskih publikacija neće dobiti ISBN:

- Publikacije koje se podvrgavaju čestom ažuriranju i tamo gde je moguć momentalni pristup ovim promenama kao što su On line baze podataka
- Veb sajtovi
- Promotivni ili reklamni materijal
- Oglasne table
- Elektronska pošta i druga elektronska korespondencija
- Igre
- Mašine za pretraživanje
- Lična dokumenta (kao što je elektronski CV ili lični opis)
- Planeri, dnevници

#### **6.2 ISBN za odgovarajuće softverske proizvode**

ISBN se može koristiti da identifikuje specifične softverske proizvode koji su namenjeni za obrazovanje i, ili instruktivne svrhe, kao što su obrazovno kompjuterizovani proizvodi, pod uslovom da nisu prilagodljivi potrebama korisnika, niti zahtevaju podatke da bi funkcionisali.

Svi drugi softverski proizvodi (kao što su kompjuterske igrice) neće dobiti ISBN broj.

### **6.3 Principi za dodeljivanje ISBN-a elektronskim publikacijama i odgovarajućim softverskim proizvodima**

Publikaciji je potrebna posebna ISBN oznaka ako neko u lancu snabdevanja mora da ih identifikuje odvojeno.

ISBN je identifikator monografskih publikacija (knjige) i srodnih proizvoda koji su dostupni javnosti. ISBN ne treba da se koristi za identifikaciju apstraktnih entiteta (sadržaj)

Krajnji korisnici treba da znaju a) da li će e-knjiga koju kupuju raditi na njihovom uređaju ili softveru i b) šta će moći da rade sa publikacijom (npr. kopiranje, štampanje, pozajme tekst u govorne svrhe, itd). Ovo se obično definiše kao kombinacija formata i softvera poznatog kao Digital Rights Management (DRM) koji kontroliše, tehničkim sredstvima, upotrebu koja se može napraviti od e-knjiga. Odvojeni ISBN brojevi će olakšati upravljanje, širenje i otkrivanje tih informacija, kao i isporuku odgovarajućih e-knjiga.

- Kada je e-knjiga dostupna u različitim formatima, svaki drugačiji format koji se objavljuje i koji je dostupan odvojeno treba poseban ISBN.

Format datoteke je poseban način na koji se informacije kodiraju za skladištenje u digitalni fajl. U slučaju e-knjige, format je često kombinacija osnovnog tipa datoteke (kao što su EPUB, PDF, itd), i softvera (kao što su Adobe, ACS4, itd).

- Kada biblioteka ili neka druga organizacija digitalizuju knjigu i elektronska verzija postane dostupna javnosti, ona kao novi proizvod dobija novi ISBN broj, bez obzira na to da li postoji ili ne postoji naknada za pristup digitalnoj verziji.
- Kada je publikacija dostupna u lancu snabdevanja i ima više od jednog DRM-a za specifikaciju, onda je svaki od njih jedinstveni proizvod koji treba da se identifikuje jedinstvenim ISBN brojem.

Primer 1: Kada izdavač proizvodi dve verzije iste e-knjige, svaka sa različitim DRM-om za specifikaciju, a zatim ih distribuira preko različitih posrednika, onda je potreban ISBN broj za svaki od specifičnih DRM verzija proizvoda.

Ako je publikacija dostupna sa različitim pravima korišćenja (npr. podešavanje korišćenja postavki, tako da je dozvoljeno štampanje u jednoj ali ne i u nekoj drugoj verziji), svakoj verziji mora biti dodeljen jedinstveni ISBN broj. U skoro svim slučajevima korišćenje se kontroliše pomoću podešavanja u okviru softvera za DRM.

Primer 2: Izdavač objavljuje publikaciju – jedna verzija ove publikacije ja dostupna sa funkcijama pristupačnosti kao što su tekst i govor (kontrolise se preko softvera za DRM) i jedna bez. Svaka od verzija mora imati svoj ISBN broj kao bi se jasno definisala razlika odnosno da određeni atributi budu jasni za svakog potencijalnog kupca i korisnika (posebno onih koji traže pristupačne publikacije), tako da su verzije zasebno identifikovane ISBN brojem.

Međutim, i u ovom slučaju, kada su tokom transakcije između prodavca i korisnika definisana prava korišćenja, nema potrebe za dodelu zasebnih ISBN brojeva.

Primer 3: Prodavac objavljuje publikaciju u jednom formatu sa jednim ISBN brojem a zatim nudi korisnicima uslugu da na zahtev koriste publikaciju u drugačijem formatu, onda nisu u obavezi da dodele poseban ISBN broj.

- Ako izdavač koristi posrednike da generišu različite formate e-knjige, onda bi trebalo da obezbede posebne ISBN brojeve za posrednike da dodele svakom formatu.

Ukoliko izdavač odbija da posrednicima obezbedi ISBN brojeve za svaki format posebno, onda posrednici mogu dodeliti svoje ISBN brojeve.

- Bitno je da su različite publikacije pristupačne i sa svojim pojedinačnim funkcijama veoma jasno identifikovane i diferencirane. Uz nedvosmislenu identifikaciju putem posebnog ISBN-a, korisnici će biti precizno usmereni na najpogodniju verziju koja zadovoljava njihove stvarne potrebe.

-Kada uz softver ide priručnik koji je koristan samo kao dodatak softveru, a prodaju se u paketu, onda se dodeljuje jedan ISBN i za softver i za priručnik.

Kada se dva proizvoda iz softverskog paketa mogu koristiti odvojeno ili prodavati odvojeno ili zajedno onda:

- a) paket kao celina mora da ima jedan ISBN
- b) svaki proizvod u paketu mora da ima svoj ISBN

## **7. ISBN za publikacije koje se štampaju na zahtev**

Publikacije koje se štampaju na zahtev su štampane i povezane, na specifične porudžbine od kupaca. Takve poružbine su često za pojedinačne kopije publikacija koje bi se inače nazvale rasprodatim, pošto veliki broj kopija ne bi bio ekonomičan.

Štampu na zahtev ne treba zamenjivati sa kratkoročnim štampanjem, u kojima male količine knjiga mogu biti proizvedene i onda skladištene da zadovolje porudžbine kupca i kada su primljene. Kod kratkoročnog štampanja, zalihe se skladište, čak i kad su u malim količinama; štampanje po porudžbini, nema zaliha.

Ako je verzija publikacije na zahtev u drugačijoj formi od prethodno objavljene, u verziji koja nije na zahtev (npr. ako tvrdi povez postane broširani kada prelazi u publikaciju na zahtev), potreban je novi ISBN, kao i za druge promene forme. Manje promene u veličini, u cilju da se usaglasa sa specifikacijama mašina za štampanje na zahtev, neće zahtevati novi ISBN.

Publikacija će dobiti poseban ISBN kada je reprodukovana na zahtev od strane izdavača koji je kupio prava štampanja na zahtev, za publikacije od drugog izdavača.

Primerak koji proizvede druga organizacija, koja nije izdavač, a za račun tog izdavača (nije došlo do prenosa prava) i kada su izdanja na zahtev u različitom formatu, dobiće poseban ISBN.

Prilagođena ili personalizovana verzija knjige štampane na zahtev, gde kupac, a ne izdavač diktira sadržaj knjige, i koja ima ograničenu dostupnost, neće dobiti ISBN.

## 8.1 Opšte

ISBN se mora pojaviti na samoj publikaciji. Ovo je osnovno načelo radi efikasnog funkcionisanja sistema.

ISBN se mora pojaviti:

- na poleđini naslovne strane
- u donjem delu spoljašnjih korica
- u dnu naslovne strane ako nema mesta negde drugde
- u dnu zadnjeg zaštitnog omota ili nekog drugog zaštitnog materijala
- u dnu hrbata knjige (jedino ako je u pitanju broširani povez)
- na nalepnici kutije ako se radi o kasetama, disketama, CD-ROM-ovima itd.
- na naslovnom displeju ili na prvom displeju (CD-ROM, internet publikacije)

-u uvodnim špicama (film, video)

ISBN uvek mora biti odštampan precizno i jasno i da bude dovoljno uočljiv za ljudsko oko.

Različiti formati elektronskih publikacija dobiće poseban ISBN ako su dostupni posebno. Ako je publikacija dostupna u dva različita formata koji se uvek zajedno prodaju, onda se dodeljuje samo jedan ISBN. Kada su formati dostupni odvojeno, svi ISBN-ovi treba da su izlistani jedan ispod drugog u svim verzijama i skraćeni format treba da je pomenut u oblim zagrada na kraju ISBN-a.

Primeri: ISBN 978-951-45-9693-3 (tvrdi povez)

ISBN 978-951-45-9694-0 (broširani)

ISBN 978-951-45-9695-7 (PDF)

ISBN 978-951-45-9696-4 (HTML)

ISBN 978-951-45-9999-5 (OEB)

ISBN će se isto pojaviti na bilo kom pratećem materijalu koji je objavljen zajedno sa publikacijom.

## **8.2 ISBN u formi bar-koda**

Rapidna ekspanzija skeniranja bar-koda širom sveta dovela je do potpisivanja sporazuma između Međunarodnog udruženja za evropsko numerisanje proizvoda (EAN), Saveta za jednoobrazna pravila (UCC) i Međunarodne ISBN agencije. Sporazum dozvoljava konverziju ISBN-a u EAN bar-kod čime ISBN postaje međunarodni identifikator u okviru svetskog plana za bar-kodiranje.

Svi EAN bar-kodovi počinju sa nacionalnim identifikatorom osim onih na publikacijama. Sporazumom je predviđeno da se nacionalni identifikator zameni sa specijalnim Bookland identifikatorom koji čine brojevi **978** za knjige.

Jedan EAN bar-kod sastoji se iz 13 brojeva.

Primer konverzije ISBN-a u ISBN Bookland EAN:

ISBN 978-1-873671-00-9

Štampanje ISBN-a Bookland EAN simbolima:

SLIKA

ISBN 978-1-873671-00-9

Dodatne informacije o uvođenju i upotrebi EAN kodova mogu se dobiti od nacionalnih ISBN agencija koje se podstiču da direktno sarađuju sa EAN organizacijama na nacionalnom ili regionalnom nivou.

### **8.3 Dodatni petocifreni kod**

Postoji i dodatni petocifreni kod koji se može upotrebiti da označi dopunsku informaciju npr. informaciju za navedenu maloprodajnu cenu. Dopunska informacija može se naći u formatu:

1. petocifrenog bar-koda koji označava cenu, brojevima iznad bar-koda, ili
2. petocifrenog bar-koda koji označava da nije navedena cena, brojevima 9000 iznad bar-koda.

Petocifreni bar kod koji se dodaje ne treba da se koristi za informaciju o ceni u drugim zemljama, dok se mogu koristiti sa prefiksom 9 za unutrašnju upotrebu izdavača (npr. rukovanje vraćenim pošiljkama). Ovi dodatni kodovi uvek počinju sa 9, unutar opsega 90000-98999.



U nekim zemljama ovaj dodatni kod je u nadležnosti onih koji su odgovorni za bar kodiranje u izdavačkoj industriji. Takav je slučaj u Sjedinjenim Američkim Državama gde je BASIC (Komunikacije u industriji knjiga i periodike) naložio da je ovaj dodatni bar-kod obavezan.

Dodatni petocifreni bar-kod više se ne sme koristiti u onim evropskim zemljama koje uvode evro valutu. Detaljnije o ovome možete pročitati u EAN Priručniku i/ili ako se obratite EAN organizaciji

#### **8.4 Uputstva za određivanje ISBN Bookland EAN bar-koda nabavljačima originalnih traka**

Nabavljači originalnih traka koji obezbeđuju ISBN Bookland bar- kodove izdavačima da bi ih štampali na proizvodima treba da:

- provere ISBN koji im je dao izdavač, koristeći validni algoritam ISBN kontrolnog broja da bi se izbegle greške u transkripciji i transpoziciji. (vidi algoritam za izračunavanje ISBN kontrolnog broja u Poglavlju 4.5).
- postave crtice u ISBN-u (vidi algoritam crtica u Poglavlju 4.6).
- izvedu ISBN Bookland EAN broj (vidi algoritam za izvođenje Bookland ISBN-a iz ISBN-a u Poglavlju 7.5).

Odštampati sledeće:

#### **Obavezno**

1. ISBN u tipu znaka ne manjim od 9 tačaka
2. ISBN Bookland EAN u bar-kodu
3. ISBN Bookland EAN u brojevima uočljivim za ljudsko oko

#### **Neobavezno (po volji izdavača)**

4. Petocifreni dodatak u bar-kodu i to u formatu koji je dovoljno uočljiv

Sve ove zadatke treba obaviti kompjuterskim programiranjem.

Treba voditi računa o EAN tehničkim uslovima za štampanje bar-koda.

ISBN-i koji su štampani u mašinski čitljivom obliku još uvek su pitanje pravila koje postavlja ISBN Standard. Pošto postoji veliki broj dodatnih pravila i preporuka, svi oni koji žele da štampaju ISBN u fontu koji se može skenirati, treba da se obrate lokalnim ISBN agencijama za savet.

### **8.5 Algoritam za generisanje Bookland EAN-a iz ISBN-a**

Procedura:

Primer

1. Unesite brojeve ISBN-a  
(ovaj niz je umetnut jedino  
radi potpunosti). Pretpostavlja  
se da će ISBN već imati  
pravilan kontrolni broj

0 - 9 0 1 6 9 0 - 5 4 - 6

2. Pročitajte prvih 9  
brojeva ISBN-a

0 - 9 0 1 6 9 0 - 5 4

3. Dodajte bookland  
oznaku za EAN

9 7 8 - 0 - 9 0 1 6 9 0 - 5 4

4. Unesite/pročitajte  
veliĉine koje su odreĊene

za svaki broj EAN-a                    1 3 1    3    1 3 1 3 1 3    1 3

5. Pomnožite svaki broj  
sa njemu određenom  
veličinom

$$9+21+8 \quad +0 \quad +9+1+18+9+0 \quad +5+12 \\ = \underline{\underline{92}}$$

6. Podelite zbir sa  
modulusom 10 da  
biste dobili ostatak

$$92 : 10 = 9 \text{ sa ostatkom } 2$$

7. Pronađite odgovarajući  
kontrolni broj za određeni  
ostatak u tablici

Ostatak	Kontrolni broj
0	0
1	9
2	8
3	7
4	6
5	5
6	4
7	3
8	2
9	1

8. Generišite ceo EAN  
(zapamtite da crtice  
nisu deo EAN-a,  
umetnute su jedino  
radi preglednosti)

978-090169054-8

Napomena: Postupci 3-6 mogu se postići matričnim množenjem.

## 8.6 Algoritam za rekonstrukciju ISBN-a iz EAN-a

Procedura:

Primer

1. Unesite brojeve EAN-a  
(ovaj niz je umetnut jedino  
radi potpunosti). Pretpostavlja  
se da će EAN već imati svoj  
pravilan kontrolni broj

**9 7 8 - 0 - 8 5 3 8 6 - 0 7 0 - 9**

2. Obrišite oznaku 978 i  
kontrolni broj iz EAN-a,  
tako da ostane ISBN bez  
svog kontrolnog broja

**0 - 8 5 3 8 6 - 0 7 0**

3. Unesite/pročitajte veličine  
koje su određene za svaki  
broj ISBN-a

**1 0    9 8 7 6 5    4 3 2**

4. Pomnožite svaki broj  
sa njemu određenom veličinom

**0 72+40+21+48+30+0+21+0**

5. Saberite  
rezultate množenja

**0+72+40+21+48+30+0+21+0**

6. Podelite zbir sa modulusom 11                      232 : 11=21 sa ostatkom 1  
da dobijete ostatak

## **9. UPRAVLJANJE ISBN SISTEMOM**

### **9.1 Opšte**

Upravljanje ISBN sistemom odvija se na tri nivoa: na međunarodnom, na nacionalnom i na nivou izdavača.

#### **9.2 Međunarodno upravljanje**

Međunarodno rukovođenje i koordinisanje ISBN sistemom je u nadležnosti Međunarodne ISBN agencije.

### **INTERNATIONAL ISBN AGENCY**

Staatsbibliothek zu Berlin

-Preussischer Kulturbesitz-

D-10772 Berlin, GERMANY

Tel: (+49 30) 266-2496, 266-2338

Fax: (+49 30) 266-2378

e-mail: [isbn@sbb.spk-berlin.de](mailto:isbn@sbb.spk-berlin.de)

URL: <http://isbn-international.org>

U sastavu Međunarodne ISBN agencije je i Savetodavno telo sastavljeno od predstavnika Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), Međunarodnog udruženja izdavača (IPA), Međunarodne federacije bibliotečkih udruženja (IFLA) i nacionalnih ISBN agencija.

Međunarodna ISBN agencija organizuje sastanak Savetodavnog tela jednom godišnje na kojem predstavnici nacionalnih agencija i eksperti razmatraju aktuelne probleme u vezi sa ISBN sistemom. Osnovan je i Izvršni odbor koji

čine predstavnici pet agencija sa zadatkom da premoste jaz između godišnjih sastanaka.

Osnovne funkcije Međunarodne ISBN agencije su:

- da unapređuje, koordinira i nadzire primenu ISBN sistema širom sveta.
- da odobri definisanje i strukturu grupa.
- da savetuje u vezi sa osnivanjem i funkcionisanjem nacionalnih agencija.
- da dodeljuje identifikatore grupe nacionalnim agencijama.
- da savetuje nacionalne agencije u vezi sa dodeljivanjem identifikatora za izdavače.
- da redovno objavljuje dodeljene identifikatore grupe i prefikse za izdavače.
- da obezbedi održavanje ISBN-a i njegovih pridruženih ISBN meta podataka kroz ISBN registre.
- da razvija, nadgleda i sprovodi polise i procedure vodeći operacije ISBN agencija i procesa prijave ISBN od strane tih agencija, uključujući bilo kakve troškove iz tog procesa
- da olakša pregled i izbegne mogućnost dupliranja dodele ISBN-a
- da razmatra i odlučuje o svim odlukama od strane agencija za prijavljivanje
- da razvija, održava i obezbeđuje dostupnu dokumentaciju za korisnike ISBN sistema
- da implementira i održava finansiranje, potrebno da bi se pomogle operacije Međunarodne ISBN agencije, uključujući, ali ne ograničavajući se samo na, finansijske doprinose od ISBN registarskih agencija.

### **9.3 Upravljanje na nacionalnom nivou**

Upravljanje ISBN sistemom u okviru jedne grupe izdavača je zadatak nacionalne ISBN agencije koja može da funkcioniše na nacionalnom ili regionalnom nivou ili u okviru jedne lingvističke grupe prema lokalnim potrebama.

U okviru jedne grupe može postojati nekoliko nacionalnih agencija, na primer, grupa 0/1 ima posebne agencije u Australiji, engleskom delu Kanade, Velikoj Britaniji, SAD itd.

Funkcije nacionalne agencije su sledeće:

- da unapređuje učešće u ISBN sistemu na teritoriji koju pokriva.
- da vodi i upravlja poslovima grupe.
- da u saradnji sa izdavačima i njihovim zastupnicima odluči o opsegu potrebnih prefiksa za izdavače.
- da dodeli prefikse izdavačima koji ispunjavaju uslove i da vodi registar izdavača i njihovih prefiksa.
- da uz konsultacije sa izdavačima i njihovim zastupnicima odluči koji će izdavač sam dodeliti brojeve svojim naslovima, a koji će brojeve za naslove dobiti od nacionalne agencije.
- da savetuje izdavače u vezi sa pravilnom implementacijom sistema.
- da obezbedi materijal i sredstva koji garantuju pravilnu implementaciju ISBN sistema.
- da stavi na raspolaganje kompjuterske ispise ISBN-a onim izdavačima koji sami dodeljuju brojeve svojim knjigama sa već izračunatim kontrolnim brojem.
- da obavesti izdavače o svakom nevažećem ili dupliranom ISBN-u.
- da daje stručni savet i pomoć izdavačima i da vodi računa o tome da se standardi i odobrene procedure poštuju u grupi.
- da podstiče i unapređuje Bookland EAN bar-kod format.
- da podstiče i unapređuje značaj ISBN-a radi pravilnog ispisa naslova preko spiskova knjiga i agencija koje se bave bibliografijom.
- da održava vezu sa svim subjektima koji učestvuju u trgovini knjigom i da uvodi nove izdavače u sistem.
- da pomaže trgovinu knjigom prilikom upotrebe ISBN-a u kompjuterskim sistemima.
  
- da kontaktira sa Međunarodnom ISBN agencijom u ime izdavača određene grupe.

-da vodi evidenciju o dodeljenim prefiksima za izdavače i brojevima za naslove. Ako nacionalna bibliografija ispunjava ovaj drugi zadatak, agencija ne mora da se time bavi.

-da redovno podnosi izveštaj Međunarodnoj ISBN agenciji.

#### **9.4 Upravljenje na nivou izdavača**

Izdavači su odgovorni za dodeljivanje identifikatora naslova za svaki pojedinačni naslov koji objavljuju i za primenu odgovarajućih pravila.

Na svoj zahtev, oni mogu dobiti prefiks za izdavača od nacionalne agencije i listu ISBN-a koji su im na raspolaganju u kombinaciji sa dodeljenim prefiksom za izdavača.

Izdavač će dobiti prefiks od nacionalne agencije koja će odrediti opseg za identifikatore naslova koji su na raspolaganju izdavaču. Broj identifikatora za naslove će zavisiti od dužine dodeljenog prefiksa za izdavača. Izdavač bi trebalo da nacionalnu agenciju što potpunije informiše o svojim ranijim publikacijama koje su i dalje dostupne, o sadašnjim i budućim publikacijama radi dobijanja odgovarajućeg prefiksa za izdavača.

Izdavačima se preporučuje da kontaktiraju sa onima koji objavljuju liste knjiga i sa agencijama koje se bave bibliografijom radi objavljivanja njihovih naslova i ISBN-a koji su tim naslovima dodeljeni.

Dodatne informacije i uputstva mogu se dobiti od nacionalnih ISBN agencija i od Međunarodne ISBN agencije.

## **10. IZDAVAČI KOJI NE UČESTVUJU U SISTEMU**



Ukoliko izdavač ne učestvuje u sistemu, nacionalna agencija može postupiti na jedan od sledeća dva načina:

A. Nacionalna agencija može da dodeli blok brojeva za razne izdavače i da numeriše sve naslove unutar tog bloka, bez obzira na izdavača. U tom slučaju, jedan ISBN prefiks za izdavača neće identifikovati izdavača određenog naslova.

(Ovakav postupak se preporučuje naročito kada su u pitanju izdavači koji samo povremeno objavljuju publikacije i koji nikada neće biti u poziciji da preuzmu odgovornost za samostalno numerisanje).

Nacionalna agencija može da preuzme odgovornost za dodeljivanje prefiksa za izdavača i bloka ISBN-a koji je određen za taj prefiks. Može i da dodeli broj svakoj publikaciji i da o tome obavesti izdavača pre objavljivanja bilo

Ako se izdavač sa tim složi, ISBN se može štampati na knjizi. Očekuje se da će takav izdavač, ipak, na kraju, preuzeti punu odgovornost za dodeljivanje sopstvenih ISBN-a.

U nekim zemljama nacionalne agencije dodeljuju ISBN-e nenumerisanom ulaznom legalnom depozitu, informišu izdavače o dodeljivanju i objavljuju ga u nacionalnoj bibliografiji.

## **11.PRAKTIČNA PRIMENA ISBN-a**

ISBN se koristi u svim granama u sektoru knjige.

U **izdavačkim kućama** ISBN se koristi za:

- identifikovanje izdavačkih projekata od rukopisa do štampara
- identifikaciju naslova u izdavačkim katalozima i reklamama
- ispisivanje u štampanim katalozima, elektronskim katalozima i na Internet sajtovima

- kontrolu zaliha
  - regulisanje autorskih prava
  - regulisanje autorskih honorara
  - obradu porudžbina
  - podnošenje računa i za naplaćivanje
  - kontrolu podataka o prodaji
- 
- vođenje statistike
  - regulisanje vraćenih jedinica

**ISBN u Books in Print-službama, u distribucionim centrima i kod onih koji se bave veleprodajom** koristi se za:

- stvaranje bibliografskih baza podataka radi trgovine kao što je Books in Print
- stvaranje baza podataka knjiga koje se nalaze na zalihama
- usluge poručivanja koje se baziraju na sistemima za elektronsku komunikaciju kao što je EDI (razmena elektronskih podataka) ili preko Interneta
- kontrolu zaliha
- kontrolu internih logističkih procesa
- podnošenje računa i za naplaćivanje
- vođenje podataka o prodaji
- regulisanje vraćenih jedinica
- stvaranje predmetnih lista i kataloga

**ISBN u centralizovanim uslužnim organizacijama za biblioteke** (koje proizvode kopije “spremne za pozajmicu”) koristi se za:

- naručivanje kod izdavača i trgovaca
- obradu porudžbina iz biblioteka
- kontrolu zaliha
- kontrolu internih logističkih procesa
- podnošenje računa i za naplaćivanje
- upravljanje ponovljenim knjigovezačkim poslovima

ISBN u **knjižarama** koristi se za:

- bibliografska pretraživanja
- pronalaženje adresa
- processe naručivanja i ponovnog naručivanja koji su bazirani na sistemima za elektronsku komunikaciju kao što je EDI (razmena elektronskih podataka) ili preko Interneta
- rukovođenje zalihama
- podnošenje računa i za naplaćivanje od kupaca
- elektronski prodajni sistem (EPOS)

ISBN u **bibliotekama** koristi se za:

- naručivanje
- kopiranje kataloških zapisa
- vođenje statistike o pozajmljenim knjigama
- pravo na pozajmicu koje je regulisano na nacionalnom nivou
  
- međupozajmicu
- zbirne kataloge

## **12.ISBN i EAN**

1997. godine zaključen je sporazum između Međunarodnog udruženja za evropsko numerisanje proizvoda (EAN), Saveta za jednoobrazna pravila (UCC), Međunarodne ISBN agencije i Međunarodne ISMN agencije radi unapređenja međusobne saradnje. Sporazumom je predviđeno da na generalnoj skupštini bilo koje od ovih organizacija mogu učestvovati predstavnici drugih, u svojstvu posmatrača. Takođe, sporazumom se preporučuju konsultacije i reguliše se numerisanje neštampanog materijala.

### **Adrese:**

EAN international

Blue Tower

Avenue Louise 326 – Bte 10

B-1050 Brussels

Belgium

Tel: (+32 2) 788 78 00

Fax: (+32 2) 788 78 99

E-mail:info@ean-int.org

[URL:http://www.ean-int.org](http://www.ean-int.org)

UCC (Uniform Code Council)

## **Princeto13. ISBN I DRUGI IDENTIFIKATORI NASLOVA**

### **13.1 DOI**

DOI (Identifikator digitalnog objekta) je stvorila izdavačka industrija za identifikaciju elektronskih publikacija, naročito onih u on-line obliku. Probni partneri su bili Udruženje američkih izdavača i R. R. Bowker kompanija, dok je sistemsku podršku obezbedila Korporacija za inicijative u nacionalnom naučno-istraživačkom radu koja je razvila

tehnologiju. Organizacija koja je odgovorna za DOI je Međunarodna DOI fondacija:

The International DOI Foundation

Jordan Hill

Oxford OX2 8DP

UK

Tel: (+44) (0)1865 314033

Fax: (+44) (0)1865 314475

E-mail: [n.paskin@doi.org](mailto:n.paskin@doi.org)

URL: <http://www.doi.org>

U Evropi je za DOI odgovorno Udruženje međunarodnih izdavača (IPA):

IPA

International Publishers' Association

Avenue de Miremont 3

1206 Genève

Tel: (+41 22) 3463018

Fax: (+41 22) 3475717

e-mail: [secretariat@ipa-uie.org](mailto:secretariat@ipa-uie.org)

URL: <http://www.ipa-uie.org>

DOI je kompatibilan sa ISBN-om. Može da integriše ISBN i druge standardne identifikatore koje koristi izdavačka industrija.

Struktura DOI-a:

Agencija za registrowanje	Onaj koji se registruje	Identifikator proizvoda	Identifikacija proizvoda
------------------------------	----------------------------	----------------------------	-----------------------------

## Upotreba DOI-a:

Kada se DOI može primeniti a kada ISBN? Oba sistema se primenjuju na elektronske publikacije.

-ISBN se može koristiti za identifikaciju bilo koje monografske publikacije, na bilo kom mediju.

-DOI se može koristiti za identifikaciju bilo koje on-line publikacije, bez obzira na njenu veličinu: to može biti jedinica dužine jedne knjige, ili samo jedne strane.

-Posebna karakteristika DOI-a jeste njegova funkcija kao permanentnog URL-a (jedinствена oznaka lokacije resursa); ne samo da identifikuje predmet već ukazuje i na njegovu adresu. Ako se adresa promeni, direktorij obezbeđuje novu adresu.

Zbog toga, izdavač može da identifikuje monografske elektronske publikacije preko ISBN-a što odgovara njegovim bibliografskim sistemima ili onim u bibliotekama. On takođe može da koristi DOI (sa datim ISBN-om kao identifikatorom artikla) kao korisno sredstvo permanentnog identifikovanja njegove lokacije na Internetu.

Ove dve funkcije DOI-a čine ga korisnim u vođenju autorskih prava.

## 13.2 GTIN

GTIN (Broj podatka za globalni promet) je generički termin za sve EAN.UCC identifikatore proizvoda uključujući EAN-13. Svaki od tih identifikatora može biti predstavljen kao broj od 14 cifara, pravilno opravdan i postavljen s vodećom nulom ako je potrebno, i preporučen za baze podataka koje mogu da sadrže punu formu od 14 cifara. Brojevi od 14

cifara, gde prva cifra nije nula rezervisani za komplete koji nisu prodani na malo (palete ili kutije). Neki trgovci knjigama mogu po dogovoru sa svojim partnerima, koristiti vodeći znak koji nije nula da istaknu određenu veličinu paketa (npr. 20 primeraka knjige).

GTIN sa 14 cifara identifikuje knjigu, će stoga uvek počinjati vodećom nulom, a preostalih 13 cifara će pokazivati broj EAN-13 . (N.B: GTIN od 14 cifara nikad neće biti prikazan na bar kodu knjige).

### **13.3 Identifikatori interneta: URN**

URN-i (jedinственe oznake naziva resursa) jesu stalni identifikatori informacionih resursa. Tehnička operativna grupa za Internet (IETF) pokrenula je inicijativu 1996. godine. Tada je imenovana URN radna grupa <http://www.ietf.org/html.charters/urn-charter.html>. Oktobra 1999. godine, Grupa je gotovo ispunila svoj zadatak; objavljeno je osam URN standarda a preostala tri su u završnoj fazi obrade.

URN je jedan opšti sistem koji može da prilagodi svaki postojeći identifikacioni sistem, uključujući i DOI. Svaki URN se sastoji iz slovne oznake “urn:”, n Pike Corporate Centre

1009 Lenox Drive, Suite 202

Lawrenceville, NJ 08648, USA

Tel: (+1 609) 620 02 00

Fax: ( +1 609) 620 12 00

URL: <http://www.uc-council.org>

identifikatora za obim naziva (NID) i iz specifičnog znakovnog niza za obim naziva (NSS) kao što je određeno u Internet standardu RFC 2141. NSS sadrži identifikator kao što je ISBN. Identifikator za obim naziva je jedinstveni, registrovani naziv za identifikacioni sistem koji se koristi kao URN. Opšti, globalni NID registar vodiće IANA (Organizacija za dodeljivanje brojeva na Internetu <http://www.iana.org> ) što je određeno u Internet standardu RFC 2611.

Internet standard RFC 2288 dokazuje da se ISBN dobro uklapa u URN sistem. Tehnički, URN-i se mogu lako izgraditi iz ISBN-ova. Ako NID za

ISBN treba da bude "ISBN", URN baziran na ISBN-u imaće oblik urn:isbn:<isbn znakovni niz>.Prema tome, postojeći ISBN-i mogu se programskim putem proširiti Urn-ima tako što će im se dodati urn:isbn: ispred postojećeg ISBN-a.Ne postoji dodatni rad koji se bavi korišćenjem ISBN-a kao URN-a, izuzetak je jedino to što nacionalne ISBN agencije treba da obaveste svoje kupce o postojanju takvih URN službi.

URN-i će omogućiti pouzdane službe za raspoređivanje bazirane na Internetu.Biće moguće da se pronade sâm resurs, njegov opis ili spisak URL-a za pronalaženje dokumenta.Sa stanovišta korisnika, URN korišćenje će biti lako:umesto kucanja URL-a u prozor browsera (čitača), budući korisnici će moći da daju URN-e.Ova služba će biti bazirana na standardnim Internet službama, HTTP (Protokol za prenos hiperteksta) i DNS (Sistem naziva domena).

ISBN je dobra polazna tačka za kreiranje službi za raspoređivanje baziranih na URN-u.Dok ISSN zahteva globalnu bazu podataka zbog efikasnog raspoređivanja, ISBN raspoređivanje može da se decentralizuje na nacionalne bibliografije.Na primer, svi ISBN-i koji počinju sa 951 ili sa 952 biće raspoređeni u Finskoj.Ukoliko ima više potencijalnih službi za raspoređivanje, one će biti navedene u Sistemu naziva domena.Na primer, ISBN-i koji počinju brojem 3 biće raspoređeni u Nemačkoj, Austriji ili Švajcarskoj.

URN-i mogu da se koriste besplatno.Nema potrebe plaćati organizacijama IETF ili IANA za korišćenje URN-a.Stvaranje URN službi za raspoređivanje neće biti besplatno ali nema političkog konsenzusa o tome ko će pružati ove usluge i pod kakvim uslovima.Ipak, nacionalne biblioteke su se složile da rade na implementaciji URN sistema i moguće je da će nacionalne bibliografske baze podataka biti važan faktor u stvaranju budućih URN službi za raspoređivanje.

#### **13.4 ISAN i V-ISAN**



Međunarodni standardni broj za audiovizuelni materijal (ISAN) (ISO 15706) je projektovan da bi popunio prazninu u mreži posebnih identifikatora, i spojiće se sa ISRC. ISAN omogućava svim vlasnicima prava (autorima, izvođačima, režiserima) da se njihov audiovizuelni rad identifikuje, ali ne identifikuje vlasnike prava i njihov odgovarajući udeo u tim pravima. ISAN se može primeniti

audiovizuelnog materijala. Pod ovim terminom podrazumeva se bilo koji rad koji se sastoji iz niza pokretnih slika, bez obzira da li je to praćeno zvukom ili ne. ISAN nije namenjen za nepokretne slike i za softverske pakete.

ISAN je još uvek (1998) ISO radna jedinica kojom se bave CISAC, AGICOA i FIAPF.

ISAN sadrži 16 heksadecimalnih cifara podeljenih u dva segmenta: osnovni segment od 12 cifara praćen segmentom od 4 cifre za različite namene. Nule se koriste za popunjavanje znakova kada je to stalan rad. Prefiks ISAN i kontrolni znak su uključeni kad god je ISAN predstavljen u čitljivoj formi.

Primer: ISAN 1881 66C7 3420 6541 9

ISAN je Međunarodni standard (ISO 15706:2002).

Autorska agencija za ISAN je:

ISAN Međunarodna agencija

26, rue de Saint Jean

CH-1203 Geneva

Switzerland

Tel: (+41) 22 545 10 00

Fax: (+41) 22 545 10 40

E-mail: [info@isan.org](mailto:info@isan.org)

URL: <http://www.isa.org>

V-ISAN – Međunarodni standardni broj za audiovizuelnu građu (ISAN) – identifikator verzije

V-ISAN identifikuje specifičnu verziju audiovizuelnog dela ili drugih sadržaja u tom audiovizuelnom delu, tokom njegovog trajanja. V-ISAN je kombinacija Međunarodnog standardnog broja za audiovizuelnu građu (ISAN) definisanog u ISO 15706, sa dodatkom segmenta verzije.

V-ISAN je namenjen za korišćenje gde god je jedinstvena identifikacija specifične verzije jednog audiovizuelnog dela ili drugi sadržaj u tom delu, poželjan, kao u audiovizuelnoj produkciji i sistemima distribucije, u emitovanju programa i elektronski programski vodiči.

V-ISAN sadrži 16 heksadecimalnih cifara ISAN-a za audiovizuelno delo praćenih segmentom verzije od 8 heksadecimalnih cifara. Kad god je prezentovano u čitljivoj formi, V-ISAN-u prethodi oznaka ISAN i odgovarajući kontrolni znaci su uključeni iza ISAN-a i segmenta verzije.

Primer: ISAN 1881-66C7-3420-6541-9-9F3A-0245-U

Dodeljivanje V-ISAN-a ne sadrži evidenciju vlasništva prava, bilo za tu verziju ili za srodni sadržaj ili za samo audiovizuelno delo.

U momentu izdavanja (Jan. 2005), V-ISAN podleže standardizaciji kroz ISO TC46/SC9 Radna grupa 1. Zato što ISO-vim procesima odobravanja, standard će biti objavljen kao ISO 15706-2. Pratiće ga Tehnički izveštaj 20925, koji se sastoji iz informativnih uputstava za rad V-ISAN sistema pod privremenim naslovom: Informacija i dokumentacija – Međunarodni standardni broj za audiovizuelnu građu (ISAN) – Segment verzije (V-ISAN) uputstva za rad.

ISO radna grupa može se kontaktirati preko:

ISO/TC 46/SC 9 Sekretarijat

E-mail: [iso.tc46.sc9@lac-bac.gc.ca](mailto:iso.tc46.sc9@lac-bac.gc.ca)

URL:<http://www.lac-bac.gc.ca/iso/tc46sc9/wg1/register.htm>

## 13.5 ISMN

ISMN označava sve štampane muzičke publikacije, bez obzira da li su za prodaju, za iznajmljivanje ili su besplatne, bez obzira da li se radi o jednom delu, partituri ili sastavnom delu multimedijalnog kompleta.

Sastoji se iz četiri elementa koji obuhvataju deset brojeva:

Od konstante »M« da bi ga razlikovalo od drugih standardnih brojeva, prefiksa izdavača koji označava određenog izdavača muzikalija, broja naslova koji označava određenu publikaciju i kontrolnog broja koji se izračunava pomoću modulusa 10 sa naizmeničnom vrednošću brojeva 3 i 1 koji se raspoređuju sleva nadesno, startujući slovom M koje se računa kao 3. ISMN može da se integriše u međunarodni trinaestocifreni bar-kod korišćenjem prefiksa 979 iza kog sledi ceo ISMN uključujući i kontrolni broj. Konstanti M se dodeljuje numerička vrednost nule radi bar-koda. Ponekad je teško odrediti da li je publikacija (na primer pesmarica, crkvena pesmarica, album sa opsežnim tekstualnim i ilustrativnim materijalom) muzičko izdanje, "obična" knjiga ili i jedno i drugo. U ovim slučajevima mogu se dodeliti i ISMN i ISBN.

ISMN-om rukovodi Međunarodna ISMN agencija:

International ISMN Agency

Staatsbibliothek zu Berlin

-Preußischer Kulturbesitz-

D-10772 Berlin, Germany

Tel: (+49 30) 266-2496, 266-2498

Fax: (+49 30) 266-2378

e-mail: [ismn@sbb.spk-berlin.de](mailto:ismn@sbb.spk-berlin.de)

URL: <http://ismn-international.org>

## 13.6 ISRC

Međunarodni standardni kod zvučnih zapisa (ISRC) je standardni međunarodni identifikator za zvučne zapise (ISO 3901). Ovaj kod numerički svaki snimak jednog dela ( ne i jedinicu u fizičkom smislu), bez obzira na kontekst ili medij na kome je objavljen.

Jedan ISRC se sastoji od 10 brojeva koji obuhvataju četiri elementa: kod države, kod prvog vlasnika, godinu i kod zapisa.

Primer: ISRC DE P55 97 00001

ISRC sistemom rukovodi IFPI, Međunarodna federacija fonografske industrije:

IFPI Secretariat

54, Regent Street

London, WR 5 PJ

GB-England

Tel: (+44 207) 8787900

Fax: (+44 207) 8787950

e-mail: [info@ifpi.org](mailto:info@ifpi.org)

URL: <http://www.ifpi.org>

## 13.7 ISSN

Pored ISBN sistema, ustanovljen je i numerički sistem za serijske publikacije, pod nazivom Međunarodni standardni broj za serijske publikacije (ISSN), ISO 3297:1998.

Pod pojmom serijska publikacija podrazumeva se bilo koja publikacija koja se izdaje kontinuirano i obično nosi numeričke ili hronološke oznake, a čije objavljivanje nije vremenski ograničeno. Serijske publikacije obuhvataju periodiku, godišnjake i serijske monografije.

ISSN-om rukovodi Međunarodni centar za registrovanje serijskih publikacija:

ISSN INTERNATIONAL Centre

20, rue Bachaumont

75002 Paris, FRANCE

Tel: (+33 1) 44 88 22 20

Fax: (+33 1) 40 26 32 43

e-mail: [issnic@issn.org](mailto:issnic@issn.org)

URL: <http://www.issn.org>

Izdavači serijskih publikacija treba da se prijave Međunarodnom ISSN centru ili svom nacionalnom ISSN centru (ako postoji), da bi dobili ISSN za svoje serijske publikacije.

Za neke publikacije kao što su godišnjaci, serijske monografije itd., trebalo bi odrediti jedan ISSN za serijski naslov (koji će ostati nepromenjen u svim pojedinačnim sveskama ili volumenima te serijske publikacije) i jedan ISBN za svaki pojedinačni volumen.

Dodeljeni ISBN i ISSN moraju biti jasno označeni na publikaciji.

### **13.8 ISTC**

ISTC (Međunarodni standardni kod za tekst) je proizvoljan brojevni sistem za efikasnu identifikaciju tekstualnog dela. Standard se razvija pod pokroviteljstvom ISO-a Međunarodne organizacije za standardizaciju, u Ženevi. ISTC se može primeniti za bilo koji tekstualan rad kad god postoji namera za proizvodnjom takvog dela u formi jednog ili više izdanja. Za svrhu standarda, tekstualno delo je definisano kao posebna, apstraktna kreacija intelektualnog ili umetničkog sadržaja, sastavljena od kombinacije reči. Primeri tekstualnog dela su članak, esej, roman, scenarijo, ili kratka priča.

ISTC neće biti dodeljen fizičkom proizvodu ili drugim izdanjima dela. Takvi fizički proizvodi (kao štampane knjige, zvučne knjige, ili elektronske verzije takvih proizvoda) dobiće ISBN.

ISTC će omogućiti efikasnu identifikaciju i administraciju tekstualnih dela, ne publikacija, mada može biti povezan sa identifikatorima proizvoda kao što je ISBN, u cilju da grupiše različita izdanja tekstualnog dela u aplikacijama.

Biće to neinteligentni broj, što znači da neće uključiti bilo kakve kodove ili druge značajne elemente i neće istaknuti autora dela ili vlasnika.

Standard će biti dužine 16 heksadecimalnih cifara korišćenjem elemenata 0-9 i slova A-F i sastojaće se od četiri elementa u sledećem redosledu: element agencije za registraciju, element godine, element dela, i kontrolni broj.

Konzorcijum sastavljen od CISAC, Nielsen BookData i R.R.Bowker izabran je da obezbedi buduće normative registracije, za ISTC, kada ISO 21047 bude odobren za publikacije.

Za dodatne informacije ISTC normative registracije kontaktirajte:

CISAC

20-26 Boulevard du Parc

92200 Neuillz sur Seine

France

Tel.: (+ 33 1) 55 62 08 50 Fax: (+ 33 1) 55 62 08 60

E-mail: [cisac@cisac.org](mailto:cisac@cisac.org)

URL: <http://www.cisac.org>

## **13.9 ISWC**

Međunarodni standardni kod za delo (ISWC) (ISO 15707) označava intelektualnu imovinu kao što su muzički ili literarni radovi i to oni koji se nalaze na spisku koji kontrolišu članovi CISAC-a (Međunarodni savez udruženja autora i kompozitora).Ovaj kod standardizuje i promoviše upotrebu standardnih kodova širom sveta tako da se intelektualna dobra mogu posebno razlikovati jedna od drugih u kompjuterskim bazama podataka i sličnoj dokumentaciji.Iz praktičnih razloga, ISWC se razvija u dve faze koje će, na kraju, dovesti do dva posebna standarda, jedan za muzičke, a jedan za tekstualne radove.Zbog toga, ISWC se sada odnosi isključivo na muzičke radove, i akronim se tumači kao *Međunarodni standardni kod za muzička dela*.

ISWC identifikuje delo, ne njegove fizičke manifestacije.

Primer: Mozart's *Zauberflöte* (Mocartova Čarobna frula) odgovarala bi ISWC-u da bi se identifikovalo delo.Mnoge štampane partiture odgovarale bi ISMN-u, libreta i njihovi prevodi ISBN-u dok bi video-snimak odgovarao ISAN-u; snimak opere odgovarao bi ISRC-u.

ISWC je još uvek (2000) ISO radna jedinica (ISO DIS 15707) bez obzira na činjenicu da se nalazi u prvoj etapi implementacije radi regulisanja autorskih prava.

ISWC se sastoji iz slova T iza kojeg sledi devet brojeva i numerički kontrolni broj.Njime rukovodi ISWC Međunarodna agencija:

CISAC

20-26 Boulevard du Parc

92200 Neuillz sur Seine

France

Tel.: (+ 33 1) 55 62 08 50

Fax: (+ 33 1) 55 62 08 60

E-mail: [cisac@cisac.org](mailto:cisac@cisac.org)

URL:<http://cisac.org>

## 14.ONIX

ONIX je Međunarodni standard za predstavljanje i povezivanje industrije knjiga, serijskih publikacija i elektronskih informacija u elektronskoj formi. Sadrži specifikaciju sadržaja (uključujući elemente podataka, oznake polja i liste kodova) i XML DTD.

ONIX je razvijen i podržan od strane EDItEUR-a udruženog sa Book Industrz Communication i Book Industrz Studz Group, i sa korisničkim grupama u zemljama čije knjige za široku potrošnju i knjige u službama štampanja imaju prilagođen ONIX. Te zemlje uključuju i Sjedinjene države, Ujedinjeno kraljevstvo, Francusku, Nemačku, Australiju, Kanadu i Republiku Koreju.

ONIX je prikazan MARC21-u od strane Kongresne biblioteke i UNIMARC-u od strane Britanske biblioteke. Korišćen je od strane nekih nacionalnih biblioteka da prima informacije o proizvodima od izdavača za Katalogizaciju u publikaciji (CIP) ili da omogući Javni pristup katalozima (OPACs).

Dalje informacije o ONIX-u dostupne su od:

EDItEUR

39-41 North Road

London N7 9DP

UK

Tel: +44 (0)20 7607 0021

Fax: +44 (0)20 7607 0415

E-mail: [brian@bic.org.uk](mailto:brian@bic.org.uk)

URL: <http://www.editeur.org/>



## **15.PUBLIKACIJE**

### **PIID**

*Međunarodni ISBN katalog izdavača* (PIID) sadrži sve dodeljene prefikse za izdavače. Izdaje se i u štampanoj formi i na CD-ROM-u.

### **ISBN Newsletter**

*ISBN Bilten* obično sadrži beleške sa sastanka Međunarodnog ISBN Savetodavnog odbora.

### **ISBN Bibliography**

Do 1998. godine, ISBN bibliografija je redovno objavljivana u *ISBN Review* (Pregledu). Zbirni pregled je izašao 1994. godine.

## **PITANJA KOJA SE ČESTO POSTAVLJAJU O ISBN SISTEMU**

### **Zašto mi treba ISBN?**

Ako ste izdavač ili knjižar, ISBN Vam može biti od velike koristi pošto želite da prodajete knjige. Ako se Vaše knjige ne mogu naručiti ili distribuirati preko ISBN-a i ako nisu navedene u *Books in Print*-u, može Vam se desiti da ih ne prodate: ljudi će pomisliti da Vaše knjige ne postoje, pa čak iako znaju da postoje, mogli bi odustati od njih ako se do Vaših knjiga dolazi tradicionalnim putem.

**U našoj zemlji trgovina knjigama funkcioniše uglavnom bez kompjutera**

Nisu vam potrebni kompjuteri da biste upotrebili ISBN. Trinaestocifreni broj olakšava kopiranje bibliografskih zapisa. Takođe, ako želite da izvozite svoje knjige, bez ISBN-a one se neće naći u *Books in Print*-u.

### **Našoj zemlji još uvek nedostaje efikasna infrastruktura u sektoru knjige**

U tom slučaju, ISBN je idealno sredstvo za razvoj infrastrukture u korak sa drugim zemljama.

### **Prodajem knjige ali i kancelarijski pribor, igračke i drugo. Pošto ISBN identifikuje samo knjige, šta onda da radim sa ostalim materijalom?**

Ovaj materijal se može numerisati drugim numeričkim sistemima, kao što su EAN brojevi za proizvode. Savremeni uređaji za skeniranje čitaju i obrađuju različite vrste bar-kodiranih brojeva.

### **EAN organizacija mi je ponudila da postanem član. Da li je to obavezno?**

Ako samo želite da koristite ISBN u obliku bar-koda, ne morate da postanete član. Ali, pošto EAN i UCC pružaju druge usluge koje su u vezi sa trgovinom, kao na primer, brojeve elektronskih adresa (kodovi za određivanje lokacije), EDI (razmena elektronskih podataka) formate itd., možda bi bilo dobro da se učlanite. Raspitajte se kod svoje EAN organizacije o njenim uslugama.

### **Da li promena cene zahteva novi ISBN?**

Ne.

### **Da li novi naslov zahteva novi ISBN?**

Da, potreban je novi ISBN za novi naslov.

**Štampam knjigu na stranom jeziku. Da li ona treba da ima ISBN one zemlje čijim je jezikom knjiga pisana?**

Ne. Zemlja u kojoj se nalazi izdavač je ta koja određuje identifikatora grupe a ne jezik teksta.

**Prerađujem knjigu. Da li je potreban novi ISBN u tom slučaju?**

(Suštinska) izmena teksta zahteva novi ISBN. Na naslovnoj ili na zadnjoj strani treba da bude naznačeno da je u pitanju prerađeno izdanje i da se tu odštampa novi ISBN.

**Da li reprint bez izmena u tekstu i povezu zahteva novi ISBN?**

Ne, ostaje originalni broj pod uslovom da je izdavač isti.

**Želeo bih da izdam novi ISBN iz marketinških razloga. Da li je to dozvoljeno?**

Ne. Pošto nema izmena u tekstu, formatu ili povezu, ne može se dodeliti novi ISBN.

**Radim reprint knjige ali sa novom cenom. Da li je potreban novi ISBN?**

Ne. Promena cene ne zahteva novi ISBN.

**Da li je potreban novi ISBN kada radim reprint knjige sa novim naslovom?**

Da, novi naslov zahteva novi ISBN.

**Šta se dešava ako sam iskoristio sve brojeve svoga prefiksa?**

Dodatni prefiks se može dodeliti za veću produkciju ako je potrebno. Ovo je dodatni prefiks a ne zamena.

**Da li je moguće ponovo dodeliti ISBN-e onda kada su knjige kojima su ti ISBN-i dodeljeni rasprodate?**

Ne. Jedan ISBN označava jednu knjigu, njeno izdanje i povez za sva vremena. Čak i ako je ta knjiga rasprodata, još uvek će postojati u nekim prodavnicama, u bibliotekama svakako.

**Objavljujem delo u više tomova. Da li je dovoljan jedan ISBN ili svaki tom treba da ima svoj ISBN?**

Pravila nalažu da komplet tomova treba da ima jedan ISBN i da svaki od tomova ima svoj ISBN.

**Preuzimam drugo izdavačko preduzeće koje već ima svoj ISBN prefiks. U buduću, sve knjige će se objavljivati pod mojim imenom. Da li mogu da ponovo numerišem sve naslove ovog drugog preduzeća?**

Ne dok ih ne budete ponovo štampali pod svojim impresumom koji će da nosi Vaše ime.

**Objavljujem seriju naslova. Da li mi je potreban ISBN ili ISSN?**

Serijski treba da ima jedan ISSN, a svaki naslov svoj ISBN.

## **Imam svoju stranu na Internetu. Da li mi je potreban ISBN?**

Pošto Internet sajt nema nikakve sličnosti sa štampanom monografijom, ne predlaže se dodeljivanje ISBN-a. Takve publikacije su u nadležnosti DOI-a i/ili URN-a.

Da li treba da imam ISBN?

Sa tačke gledišta Međunarodnog ISBN sistema ne postoji pravni zahtev za posedovanjem ISBN-a, i ne podleže nikakvoj legalnoj ili zaštiti autorskog prava. U većini zemalja, korišćenje ISBN-a propisano je zakonom.

Da li je potreban ISBN za knjige koje neće biti prodate?

Poželjno je da sve knjige budu identifikovane po ISBN-u.

Da li aukcijski katalog treba da ima ISBN? Šta sa izložbenim katalogima?

Kada je katalog napravljen da donese informaciju o proizvodima za prodaju ili aukciju, ne treba da ima ISBN. Katalog je napravljen kao marketinški materijal (iako ne uključuje cene) i on je izvan delokruga dodeljivanja ISBN-a.

Suprotno tome, katalogi koji prate izložbe i donose tekstualne informacije o nekom posebnom umetniku ili temama, treba da imaju ISBN.

Ko dodeljuje ISBN elemente registracije?

Jedino agencija za registraciju imenovana od strane Međunarodne ISBN agencije može dodeljivati ISBN elemente registracije svakom pojedinačnom izdavaču.

Nijedan od tih elemenata registracije, niti bilo koji od odgovarajućih ISBN-a, ne može biti prodat ili dat nekom drugom izdavaču.

Da li promena formata zahteva novi ISBN?

Da, različiti formati zahtevaju drugi ISBN.

Izdajem knjigu kod drugog izdavača. Čiji ISBN treba da se pojavi na knjizi?

U slučaju udruženog izdanja, oba izdavača imaju pravo na svoj ISBN na knjizi. Treba jasno naznačiti koji broj identifikuje kog izdavača. Ali ako samo jedan izdavač ima zalihe i distribuira publikaciju, onda je preporučljivo da se ISBN izdavača koji je odgovoran za distribuciju, nađe u formi bar koda na koricama knjige.

Koja informacija treba da bude uključena u element meta podataka (Izdavač)?

To je odgovornost izdavača da obavesti svoju agenciju ili organizaciju odgovornu za održavanje registracije publikacije, ISBN-a koji će biti dodeljen za sledeće publikacije. Element podatka (izdavač) ukazuje na ime entiteta udruženog sa izdavanjem publikacije – npr. Reed International Books. To je obavezni element u svakom načinu pojavljivanja (Izdavač) kolektivnog i nije ponovljiv. Dužina polja je promenljiva, ali postoji predloženi maksimum dužine od 100 znakova. Mada element uslovljava samo ime izdavača koji je uključen u meta podatke, odgovornost svih agencija je da održava aktuelnost adrese izdavača i druge detalje vezane za kontakt, za svoje lične podatke.

Koja informacija treba da bude uključena u element meta podataka (Godina izdavanja)?

Ovaj element sadrži godinu prvog izdanja publikacije u zemlji izdanja ( koji je pod trenutnim ISBN-om, ako se razlikuje od datuma uzdanja prve publikacije, na delu). Mada datum treba odrediti što je tačnije moguće, za dalje beleženje, mesec i godina su dovoljni, i za kataloge izdavača, godina izdanja je dovoljna. To je obavezni element i prateći formati su dozvoljeni:

4 znaka (YYYY)

6 znakova (YYYYMM)

8 znakova (YYYYMMDD)

Ako je datum dobijen od izdavača, pre izdavanja publikacije, tada će to biti očekivani datum, koji se treba zameniti aktuelnim datumom izdavanja publikacije kada se zna.

Ne očekuje se da će lokalne agencije želiti da prime prethodne informacije, ali kada izaberu da to urade, onda će taj element biti ažuriran pravim datumom u vreme izdavanja.

Ja nisam izdavač – da li onda mogu dobiti ISBN?

Da- Za naše svrhe, izdavač je grupa, organizacija, kompanija, ili pojedinac odgovoran za izradu produkta za izdavanje. To je takođe osoba ili neko ko podnosi cenu finansijskog rizika u činjenju proizvoda dostupnim – to obično nije štampar.

Zapamtite da su u velikom broju zemalja detaljna zakonodavstva u vezi sa izdavanjem.

Da li različiti formati elektronskih publikacija (kao PDF, HTML) zahtevaju poseban ISBN?

Različiti formati elektronskih publikacija, smatraju se različitim formama i zbog toga treba da se identifikuju različitim ISBN-om ako je svaki format dostupan odvojen.

Da li publikacije na zahtev dobijaju ISBN?

Da. Ako publikacija na zahtev zauzima mesto originalne verzije i u istom je formatu, onda može koristiti originalni ISBN. Ako je bilo promena u sadržaju ili formatu, dovoljno da se otvori novo izdanje, onda se zahteva poseban ISBN.

Da li prilagođene publikacije na zahtev dobijaju ISBN?

Ne. Publikacije dostupne samo na ograničenoj osnovi, kao što su prilagođene publikacije na zahtev sa sadržajem prepravljenim na korisnički zahtev, neće dobiti ISBN.

Da li Međunarodna ISBN agencija određuje naknadu za ISBN? Da li je naknada za ISBN, ista u svim zemljama?

Međunarodna ISBN agencije ne utiče ili određuje naknadu za dobijanje ISBN, pošto nije direktno odgovorna za njegovo dodeljivanje u okviru grupe ili na nivou nacionalne agencije. Prema tome ovaj zadatak pripada grupi, nacionalnoj agenciji,



Ja nisam izdavač – da li onda mogu dobiti ISBN?

Da- Za naše svrhe, izdavač je grupa, organizacija, kompanija, ili pojedinac odgovoran za izradu produkta za izdavanje. To je takođe osoba ili neko ko podnosi cenu finansijskog rizika u činjenju proizvoda dostupnim – to obično nije štampar.

Zapamtite da su u velikom broju zemalja detaljna zakonodavstva u vezi sa izdavanjem.

Da li različiti formati elektronskih publikacija (kao PDF, HTML) zahtevaju poseban ISBN?

Različiti formati elektronskih publikacija, smatraju se različitim formama i zbog toga treba da se identifikuju različitim ISBN-om ako je svaki format dostupan odvojen.

Da li publikacije na zahtev dobijaju ISBN?

Da. Ako publikacija na zahtev zauzima mesto originalne verzije i u istom je formatu, onda može koristiti originalni ISBN. Ako je bilo promena u sadržaju ili formatu, dovoljno da se otvori novo izdanje, onda se zahteva poseban ISBN.

Da li prilagođene publikacije na zahtev dobijaju ISBN?

Ne. Publikacije dostupne samo na ograničenoj osnovi, kao što su prilagođene publikacije na zahtev sa sadržajem prepravljanim na korisnički zahtev, neće dobiti ISBN.

Da li Međunarodna ISBN agencija određuje naknadu za ISBN? Da li je naknada za ISBN, ista u svim zemljama?

Međunarodna ISBN agencije ne utiče ili određuje naknadu za dobijanje ISBN, pošto nije direktno odgovorna za njegovo dodeljivanje u okviru grupe ili na nivou nacionalne agencije. Prema tome ovaj zadatak pripada grupi, nacionalnoj agenciji, i zavisno od različitih ekonomskih faktora, naknada koju određuje agencija verovatno je svuda različita.

Šta ako ja želim samo jedan ISBN?

U nekim zemljama ISBN-ovi su dostupni kao pojedinačni brojevi (za samostalna izdanja). U ovim slučajevima, niti element registracije niti pojedinačan ISBN iz dodeljivanja, neće jedinstveno identifikovati određenog izdavača. U drugim zemljama ISBN-ovi mogu se dodeljivati samo u bloku, a minimum je 10 ISBN-ova. Obratite se nacionalnoj ISBN agenciji koja je odgovorna za vaše jezičko područje, geografski region ili drugu odgovarajuću grupu.

Moja zemlja nema ISBN agenciju odgovornu za to – šta treba da uradim?

ISBN je gotov standard koji je implementiran u više od 160 zemalja i koji je razvio pristupe skladištenju, pronalaženju informacija, i korišćenju bibliografskih podataka i koji je pomagao optimizaciju efikasne prodaje na malo i povećao distribuciju. Preporučujemo da kontaktirate ministarstvo kulture ili neko drugo udruženje koje je odgovorno za, ili ima uticaja na, distribuciju knjiga, da im date do znanja da je potrebno da se uključite u ISBN sistem u vašoj zemlji. Treba da ih ohrabrite da kontaktiraju Međunarodnu ISBN agenciježu, za savet, za otvaranje agencije.

Ako ovaj pristup ne bude plodonosan, dalja uputstva od Međunarodne ISBN agencije mogu pomoći. Kao kratkoročna mera u cilju da vaša publikacija dobije ISBN i bude podržana međunarodno, možete kontaktirati distributera stacioniranog u drugoj državi koji je voljan da rukuje vašim zalihama i dodeli vam ISBN (videti deo 5.9).

Da li će ljudi u drugim zemljama moći da pretražuju moje knjige preko pretraživača u tim zemljama? Ako neće, kako da to omogućim?

Ne. Da biste to omogućili, kontaktirajte odnosnu ISBN agenciju i pitajte ih za detalje, kako da budete uvršteni u njihov nacionalni katalog knjiga pozajmice (tj. knjige u štampi). Ponekad treba da nađete distributera iz te zemlje ili da imate adresu u toj zemlji pre nego što će to biti moguće. U nekim okolnostima, knjiga će morati da bude na jeziku te zemlje.

Sledeća serija pitanja tiču se izmena u strukturi ISBN-a i revizije standarda.

Šta je glavna svrha projekta revizije ISBN-a je da poveća kapacitet ISBN sistema. Kao rezultat elektronskog izdavanja i drugih promena u izdavačkoj industriji, kapacitet ISBN sistema troši se brže nego što je predviđeno kada je ISBN sistem dizajniran za štampane knjige, kasnih šezdesetih godina.

Koje su promene u ISBN sistemu?

Dužina ISBN-a menja se od deset do trinaest cifara. ISBN će sada uključiti inicijalni element prefiksa koji se sastoji od tri broja, koji je učinio dostupnim EAN International. Prefiksi koji su već bili dostupni su 978 i 979, ali će možda biti dodatnih dodeljivanja u budućnosti da bi se garantovao kontinuitet kapaciteta sistema. ISBN će zadržati kontrolni znak, ali metod izračunavanja se menja ; za potpuno objašnjenje algoritma videti sekciju 4.5.

Zašto ovo rešenje a ne druga?

Solucija od 13 cifara je predložena pošto knjiga već može da ima i ISBN i EAN-13 bar kod. (tj. ISBN od 10 cifara sa prefiksom 978 i sa preračunatim konačnim kontrolnim znakom). Ovo rešenje takođe omogućava ISBN sistemu da koristi 979 EAN prefiks, koji je bio rezervisan mnogo pre, za buduću upotrebu trgovini knjigama unutar EAN sistema.

Zašto ISBN nije promenjen u "neinteligentni" broj kao ISSN?

Takavim sistemom ne bi se moglo rukovati bez podrške jake centralne baze podataka da upravlja dodeljivanjem ISBN-a i spreči dupliranja. Razvijanjem centralne baze podataka, čak i u formi distributivne mreže, učinilo bi taj predlog jednim od najskupljih i najkompleksnijih rešenja za korisnike ISBN sistema.

Šta je uticalo na promenu u trinaestocifreni ISBN ?

Svako ko zapisuje, skladišti ili menja ISBN podatak u automatski sistem, treba da osigura da taj sistem može da smesti ISBN format od 13 cifara. Izdavači, distributeri, trgovci na malo i biblioteke su glavne korisničke grupe pogođene ovim promenama. To će pogoditi softverske aplikacije kao što su automatski sistem porudžnine, kontrolni sistem inventara, sistem prodaje i bibliotečke baze podataka.

Izvodi iz Vodiča za implementiranje 13-ocifrenog ISBN-a.

## **Retrospektivna konverzija**

Izdavači treba da preračunaju sve svoje ISBN-ove i smeste novi format brojeva u svoj sistem. To uključuje ISBN za sve naslove u štampi, verovatno sve ili većinu rasprodatih naslova za koje mogu stići porudžbine ili drugi upiti, i za sve neispunjene, nedodeljene zalihe ISBN-a u lokalnim agencijama.

Softver će biti dostupniji za konverzije malih razmera a dobavljači sistema mogu nabaviti programe za konverziju svojim korisnicima. Neki izdavači, pogotovo oni sa znatnim brojem nedodeljenih ISBN-a, mogu doći u iskušenje da koriste desetocifreni ISBN, za interni sistem ili kreirati druge fiktivne oznake, da se jednostavno čini, kao da je broj promenjen, dok se u stvarnosti, struktura ISBN-a još uvek bazira na desetocifrenom broju. To ne treba raditi zbog višeznačnosti koja postaje moguća kada je prefiks 979 u upotrebi. To će biti posebno opasno za korisnike koji skraćuju ISBN upravo u elementu publikacije i kontrolnom znaku u internom sistemu, izostavljajući čak i element registracije.

Pažnja: Od izdavača se neće očekivati da prelepe svoje zalihe trinaestocifrenim ISBN-om, pošto će bar kod ostati isti, a Bookland EAN-13 štampan ispod bar koda, biće isti broj kao i trinaestocifreni ISBN (mada bez crtica).

Prodavci knjiga će morati da obrade trinaestocifreni broj zbog naručivanja, fakturisanja i ostalih funkcija, od 1. januara 2007. i mogu poželeti da budu u poziciji da to urade što je pre moguće. Većina sistema trgovaca knjigama već će biti u mogućnosti da koriste trinaestocifrene brojeve u EAN sistemu; sposobnost da čita i obradi strukture identičnih brojeva za knjige i za ostalu robu, bez rizika od dvosmislenosti, treba da predstavlja znatnu korist.

Ručna kontrola zaliha i drugi sistemi mogu zahtevati konverziju od desetocifrenog na trinaestocifreni ISBN.

### **Biblioteke i bibliotečki sistemi**

Biblioteke i dobavljači sistema biblioteke moraju da podrže oba, desetocifreni ISBN i novi trinaestocifreni ISBN, mnogo pre 1. januara 2007. i nastave u budućnosti.

Nije neophodno konvertovati ISBN sadržan u retrospektivnim bibliografskim podacima, ali formati podataka moraju biti u mogućnosti da prime trinaest cifara isto kao i deset, što je pre moguće. Biblioteke mogu želeti da beleže obe forme istog ISBN-a, kada izdavači štampaju obe na publikaciji, sa čime će verovatno početi mnogo pre 1. januara 2007. Kada je porudžbina bazirana na bibliografskim podacima koji sadrže samo desetocifreni ISBN, ISBN mora biti konvertovan u trinasetocifreni u podacima kupovine.

Postojeće reference koje ukazuju na citiranje knjiga sa desetocifrenim ISBN-om, i dalje će se koristiti od strane klijenata biblioteka. Klijenti moraju biti u mogućnosti vni razlog revizije ISBN-a i njegove strukture?

da nađu bibliografsku informaciju u bibliotečkim katalozima, pretraživanjem ili ISBN formata za sve desetocifrene ISBN-ove i onih trinaestocifrenih u

rangu 978, bez obzira na formu ISBN-a u bibliografskim podacima. To će zahtevati promene u indeksima i pretraživanje interfejs softvera, koji će morati da se uradi pre 1. januara 2007., ako je moguće.

Biblioteke koje omogućavaju klijentima i osoblju da pretražuju druge bibliotečke kataloge i druge izvore informacija kroz jedini korisnički interfejs, moraju uzeti u obzir uticaj promena u smeštaju trinaestocifrenog ISBN-a, bilo gde da se nalazi. Sistemi koji se udružuju i nedupliraju rezultate pretraživanja iz više izvora a koriste ISBN treba da prihvate različite podatke koji imaju različite forme istog ISBN-a. Suprotno, biblioteke čiji su katalogi pristupačni za pretraživanje preko sistema za daljinsko korišćenje, moraće da uzmu u obzir uticaj promena na te kataloge.

Biblioteke će morati da uzmu u obzir efekat promena u oba sistema i u daljinskom sistemu u odnosu na veze sa nizom sadržaja i usluga baziranim na ISBN-ovima. Ovo može uključiti i obogaćivanje kataloga kao što je: ulaganje slika, sadržaja, sažetaka, pregleda, kao i trgovinu knjiga na malo, baziranim na webu, sistem preporučenih knjiga, link serveri, kolektivni portal, okruženje virtuelnog učenja, i pristup punom tekstu elektronske knjige.

Unutar administrativnih modula bibliotečkog sistema, možda postoji potreba za promenama, kao što su, oblik dužine polja, validacija rutine, i rasporedi ekrana i štampanja. Sistemi međubibliotečke pozajmice mogu zavisiti od ISBN-a zbog upoređivanja. Mogu biti softveri koji koriste ISBN zbog upoređivanja i izbegavanja dupliranja bibliografskih podataka, kada su uvezeni preko on-line-a ili u paketima.

Bibliotečki sistemi će morati da rade sa trinaestocifrenim ISBN-om za sve aspekte nabavke knjiga, uključujući sve transakcije sa prodavcima knjiga, do 1. januara 2007, najkasnije. Biblioteke i njihov sistem treba da koordiniraju sa dobavljačima knjiga i odgovarajućim organizacijama prodaje da uspostave prelazne dogovore što je pre moguće. Standard EDI formati kao što je EDIFACT, obezbeđuju i za ISBN (tj. desetocifreni) i EAN, tako da oba elementa mogu biti zamenjena u vreme prelaznog perioda. Treba primetiti da se ovo ne odnosi samo na štampane knjige već i na elektronske knjige i ostali materijal identifikovan ISBN-om.

Mada se vlasničko bar kodiranje kartoteke brojeva (individualne kopije) knjiga neće promeniti, skeneri za bar kodiranje koji se koriste za unos podataka ili pretraživanje podataka ISBN-a iz EAN bar koda, koji trenutno pokazuju desetocifreni ISBN, treba da se reprogramiraju.

## **Implementacija ISBN promena**

Novi standard će uključiti reviziju uputstava za opseg korišćenja ISBN-a. Malo je verovatno da će doći do značajnih promena u odnosu na postojeća uputstva u uslovima primene ISBN-a u odgovarajućim proizvodima ili pravilima u vezi sa promenama formata i izdanja. Oni će, međutim, biti prepravljani da bi prilagodili novije forme publikacija kao što su isporuka elektronskih publikacija (e-knjiga). Detaljne informacije u vezi sa opsegom ISBN-a mogu se naći u ISBN priručniku i ISBN agencijama.

## **Pravovremenost korišćenja trinaestocifrenog ISBN-a.**

Verovatno će biti prilično dug prelazni period, koji dovodi do prihvatanja trinaestocifrenog ISBN-a, 1. januara 2007; brzina kojom će se industrija kretati napred zavisiće od zahteva individualnih trgovinskih partnera. Neke organizacije će implementiranjem verovatno želeći da nametnu brzinu, zahtevajući od svojih trgovinskih partnera da usvoje trinaestocifreni broj, pre ranije nego kasnije. To može dovesti do lančane reakcije koja će učiniti da se trinaestocifreni ISBN koristi i pre 2007.

Pošto će izdavači neizbežno čuvati zalihe sa desetocifrenim ISBN još mnogo godina, mogu osetiti da bi bilo razumno da se koristi štampanje trinaestocifrenog ISBN-a na njihovim knjigama, što je pre moguće, u vezi sa desetocifrenim ISBN-om do 2007.

Veoma se preporučuje da ako se ova odluka donese, brojevi treba da se pojave na poledini naslovne strane i koricama knjige ako nema bar koda, kao u pratećem primeru:

ISBN-13: 978-1-873671-00-9

ISBN-10: 1-873671-00-8

Ovo će omogućiti desetocifrenom ISBN-u da bude izbrisan sa reprinta posle 2007 sa minimalnim troškovima ili besplatno. Međutim, izdavači bi trebalo da osiguraju da mogu da prime i obrađuju narudžbine korišćenjem trinaestocifrenog ISBN-a, pre njegovog stavljanja na štampani materijal.

Za naslove štampane posle 1. januara 2007., način označavanja bi trebao da se vrati na onaj koji je prihvaćen:

ISBN 978-1-873671-00-9

Simbol bar koda na koricama knjige biće nepromenjen, osim što će čitljivi broj biti promenjen za dela izdata posle 1. januara 2007 u trinaestocifreni, kojem prethode slova ISBN, sa crticama stavljenim zbog jasnoće.

Izdavači i štampari koji koriste svoje softvere za kreiranje bar kodova, treba da osiguraju da je adaptiran novim zahtevima i treba da provere da je treća strana dobavljača originala filma ili podataka elektronskog bar koda, korektno interpretirali ovaj zahtev.

Pažnja: Tokom perioda pre 2007, izdavači i štampari treba da nastave da štampaju desetocifreni ISBN u čitljivom tekstu iznad simbola bar koda, na koricama knjige iako su štampali oba na poleđini naslovne strane. Korisnici koji žele da odrede trinaestocifreni ISBN koji se zasniva na štampanom bar kodu i njegovom pridruženom testu treba da se oslanjaju na čitljivi Bookland EAN štampan ispod bar koda. Algoritmi koji omogućavaju i desetocifrenom i trinaestocifrenom ISBN-u da postanu validni i da se podele u cilju prikazivanja na displeju, mogu se naći u ISBN priručniku. Fajlovi podataka koji upućuju na algoritme dostupni su kod Međunarodne agencije.

Posebna pažnja moraće da se obrati na kataloge i zalihe narudžbenica u vreme uvođenja trinaestocifrenog ISBN-a. Preporučuje se da idavači štampaju oba, desetocifreni i trinaestocifreni ISBN u njima u periodu koji prethodi promeni. Skraćeni ISBN treba izbegavati da bi se sprečio nesporazum.



Izvesno je da će neki knjižari želiti da vrše narudžbine korišćenjem trinaestocifrenog ISBN-a pre promene godine. Ovo mora biti predmet dogovora između trgovinskih partnera, i izdavači moraju odlučiti sa svojim dobavljačima sistema, da li da konvertuju sve dolazeće ISBN-ove u trinaestocifreni format, kada to počne da se dešava. U svakom slučaju, moraju biti u poziciji da obrađuju sve trinaestocifrene brojeve posle 1. januara 2007, da bi izbegli moguću dvosmislenost sa brojem 979.

## **Odgovornost za promene**

Organizacijama se preporučuje da pregledaju sve postojeće sisteme- ručne i elektronske- što je pre moguće, da razviju plan akcije i raspodele izvore onako kako je potrebno. Preporučuje se da stariji izvršilac u svakoj organizaciji bude imenovan da nadgleda potrebnu tranziciju u svim relevantnim područjima. To će prvobitno uticati na sisteme, ali će takođe uticati na uredničke procese, prodaju i marketing, dizajn, odeljenja proizvodnje, kao što su autorski honorar i funkcionisanje računovodstva u izdavačkim kućama.

Moguća ali ne iscrpna, lista sistema koji mogu uticati na izdavačke organizacije:

- Dodeljivanje ISBN-a
- Informacija o proizvodu
- Izdavački menadžment
- Sistemi proizvodnje
- Sistemi nabavke elektronske knjige
- Realizacija porudžbina – menadžment skladišta
- Računovodstvo
- Prava i ugovori
- Menadžment prava i sistemi autorskog honorara

Knjižari će morati da provere, između ostalih mogućih područja:

- Sistem porudžbine
- Kontrolu zaliha
- Tačku sistema prodaje
- Računovodstvo

Biblioteke će morati da provere:

- Sisteme nabavke uključujući prelazne poruke sa trgovinskim partnerima
- Kataloge i druge sisteme bibliografskih baza podataka
- Međubibliotečku pozajmicu
- Bibliografske podatke
- Skenere bar kodova
- Lokalne kataloge
- Informacioni portal- Sisteme meta pretraživanja
- Mogućnost rada u drugom okruženju sa daljinskim izvorima informacija i klijentima
- Linkove sistema ka i od daljinskog sadržaja i usluga
- Druge funkcije povezane sa ISBN-om i sistemi

### **Komunikacija sa trgovinskim partnerima**

Jasne odluke i komunikacija među njima, poštovanje vremena i metoda za implementiranje su najvažniji u tačnom predstavljanju novog standarda. Sve organizacije su ohrabrene, kao deo svojih unutrašnjih pregleda da podele svoje izvršne planove i raspored zaduženja sa svim svojim partnerima i da se osiguraju da su i ti partneri takođe preduzeli slične izvršne mere.

### **Dalja razmatranja**

Sa mogućnošću dostupnoj trgovini knjiga da prisvoji dalje prefikse za trinaestocifreni ISBN u budućnosti, sistem će verovatno ostati u novoj

definisanoj strukturi još mnogo godina. Međutim, bilo bi pametno da oni koji razvijaju sistem imaju na umu neka dodatna moguća scenarija povezana sa dužinama polja:

-Neke organizacije su zainteresovane začetnaestocifreni GTIN, gde je trinaestocifrenom ISBN-u dodat prefiks, dodata cifra koja može da se koristi kao indikator nivoa pakovanja, u skladu sa dogovorom između trgovinskih partnera.

-Korišćenje Digitalnog identifikatora objekta (DOI) ili Jedinственe oznake naziva resursa (URN) mogu postati šire prihvaćeni u delovima lanaca industrije nabavke; to su identifikatori različite dužine koji mogu da prilagode ISBN sistem je napravljen da bude čvrst i stabilan u svojoj novoj formi za sve poznate tekuće aplikacije, ali može biti preporučljivo da se primeni fleksibilnost koja je potrebna za lančane nabavke izdanja u budućnosti.

#### FAQs

Šta se dešava sa ISBN-ovima koji su već bili dobijeni od izdavača ali nisu još dodeljeni?

Izdavač treba da nastavi da koristi te ISBN-ove dok se ne potroše, ali mora konvertovati formate brojeva u novi trinaestocifreni standard, sa prefiksom 978.

t. j., ISBN: 1-873671-00-8

konvertovan je u

ISBN: 978-1-873671-00-9

Da li će ISBN-ovi biti dodeljeni proizvodima koji su već izdati?

Ne. Postojeći ISBN treba da se konvertuje iz desetocifrenog formata u trinaestocifreni format (sa prefiksom 978) do 1. januara 2007. Primenjivaće se na podatke za bilo koji naslov na koji se odnose transakcije i treba da uključi rasprodate naslove, kao i na one tekuće u katalogu.

ISBN i bar kod na knjigama neće se menjati dok knjiga ne bude reprintovana, pošto bar kod već predstavlja EAN-13 koji je isti broj kao i novi trinaestocifreni ISBN.

Mogu li izdavači ponovo koristiti postojeći desetocifreni ISBN na novoj publikaciji dodavanjem prefiksa 978?

Ne. Dodavanje prefiksa 978 prvobitno korišćenom ISBN-u, ne čini novi ISBN broj i zbog toga prefiks ne može biti dodeljen novoj publikaciji.

Da li ću ja moći da komuniciram sa trgovinskim partnerima korišćenjem desetocifrenog ISBN-a posle 1. januara 2007?

Posle 1. januara 2007 ISBN će biti trinaestocifreni broj i svi mehanički sistemi moraće da se prilagode korišćenju u toj formi. Komercijalni sistemi možda ne mogu da podrže desetocifreni ISBN posle tog datuma. U prelaznom periodu, dogovori mogu biti napravljeni između trgovinskih partnera da podrže oba formata.

Da li će izdavači morati da promene trinaestocifreni ISBN ili mogu da nastave sa korišćenjem desetocifrenog?

Izdavači moraju da promene sve svoje sisteme da bi prilagodili trinaestocifreni ISBN do 1. januara 2007, da bi izbegli mogućnost višeznačnosti (kada dodati prefiks 979 počne da se koristi). Mada je ova mogućnost daleka, izdavači su ohrabreni da naprave potrebne izmene ali nikako posle datog datuma. Bitno je da su mehanički sistemi podešeni datumom da omoguće komunikaciju sa trgovinskim partnerima da nastave bez prekidanja.

Ako naša kompanija još uvek ima mnogo desetocifrenih ISBN-ova, zašto ih moramo preformatirati u trinaestocifreni ISBN?

Međunarodni ISBN standard se menja. ISBN sistem pokriva međunarodno sva trgovanja u industriji, i dodeljivanja ISBN-ova organizovano je na međunarodnoj osnovi. Trinaestocifreni ISBN je potreban zbog postojanja zaliha brojeva u izvesnim delovima sveta, koji se sporo troše. U cilju da održi sistem, dodati prefiks 979, prihvata se da poveća dostupnost brojeva.

Da li izdavači mogu da koriste prefiks 979 na postojećim desetocifrenim ISBN-ovima?

Ne. Vidi sledeće pitanje.

Da li će naša izdavačka kuća dobiti iste prefikse u novom 979 opsegu, kao što smo imali u 978 opsegu?

Izvesno, skoro nikad. Jedan od razloga tekuće nestašice desetocifrenog ISBN-a je u tome što su prefiksi dodeljivani previše velikodušno u prošlosti, rezultirajući u tome što neki izdavači imaju mnogo više brojeva od zahteva. ISBN agencije tražice da se dodele manji paketi brojeva u budućnosti, i to će dovesti do novih kriterijuma za dodeljivanje prefiksa.

Da li treba oba, desetocifreni i trinasetocifreni ISBN da budu štampani na publikaciji?

Za knjige izdate posle 1. januara 2007 samo trinaestocifreni ISBN treba da bude štampan. Da bi se smanjila količina promena koje se zahtevaju, izdavači se ohrabruju da štampaju oba, desetocifreni i trinaestocifreni ISBN na poleđini naslovne strane što je pre moguće, tako da desetocifrena verzija bude izbrisana sa reprinta posle datuma.

Nema potrebe uključivati trinaestocifreni ISBN iznad bar koda pre 1. januara 2007, zato što je Bookland EAN broj već prikazan u bar kodu u čitljivoj

formi ispod bar koda i to je isti broj kao ISBN-13 (mada bez crtica). Za publikacije izdate posle 1. januara 2007, izdavači treba da štampaju trinaestocifreni ISBN u čitljivoj formi iznad bar koda, na koricana publikacije, prateći korektnu strukturu crtica.

Upravljanje razvojem međunarodnog sistema

Oni koji se bave razvijanjem sistema ohrabruju se da uzmu u obzir sledeće kada dizajniraju softver sadejstvuje sa ISBN-om.

### **ISBN unos podataka – opšta razmatranja**

Dok ISBN standard definiše samo trinaestocifreni standard, desetocifrena izdanja udružena sa 978 EAN.UCC prefiksom, na njih će se nailaziti u lancu nabavke, tokom nekoliko godina. Oni koji se bave razvijanjem sistema treba da uzmu u obzir stepen rutine unosa podataka, koji prima i konvertuje desetocifrena ili trinaestocifrena ISBN izdanja za unutrašnji sistem zahteva.

Kada desetocifreni ISBN bude konvertovan u trinaestocifreni ISBN, element prefiksa 978 prethodiće prvim 9 cifara desetocifrenog ISBN-a i praćen je kontrolnim brojem izračunatim korišćenjem formule kontrolnog znaka modula 10 u odeljku 4.5.

Kao što svi EAN.UCC identifikatori proizvoda mogu biti predstavljeni u četrnaestocifrenoj formi, preporučljivo je da oni koji se bave razvijanjem sistema inkorporiraju i mogućnost primene GTIN u njihovom dizajnu. Za dalje informacije o GTIN, videti odeljak 13.2.

### **ISBN unos podataka – razmatranja validacije**

Dva nivoa validacije na raspolaganju su da potvrde da je unos podataka, prihvatljivi ISBN:

-Validacija kontrolnog broja (videti odeljak 4.5.)

Proces validacije kontrolnog broja je prosta matematička formula koja može bit korišćena da izvrši validaciju unutrašnje doslednosti ISBN unosa

podataka. Validacija kontrolnog broja otkriće mnoge greške u unosu podataka ali neće potvrditi da je taj ISBN za registratora, definisanog identifikatora opsega grupe.

-Validacija Identifikatora grupe i registratora (vidi odeljak 4.6)

Ovaj dvostepeni proces potvrdiće da je identifikator grupe definisan i opseg registratora unutar grupe bude definisan od strane ISBN agencije. Kada su identifikator grupe ili opseg registratora grupe nedefinisani, ISBN je nevažeći. Kada su identifikator grupe i opseg identifikatora definisani, informacija iz ovog procesa je dostupna da podeli ISBN na pet elemenata:

- element prefiksa
- identifikator grupe
- identifikator izdavača
- identifikator naslova
- kontrolni broj

Ovo dodeljivanje i definicija opsega identifikatora grupe je proces u razvoju nadgledan od strane Međunarodne ISBN agencije. Tekuća informacija opsega identifikatora grupe biće dostupna iz standarda URL na sajtu Međunarodne ISBN agencije. Oni koji razvijaju sistem ohrabruju se da provere ovaj URL na regularnoj osnovi za aktuelnu validaciju i podelu podataka.

### **ISBN izlazni podaci – opšta razmatranja**

Sve spoljni prenosni ISBN treba da koriste trinaestocifrena izdanja posle 1. januara 2007.

7. Potražite odgovarajući kontrolni broj za određeni

ostatak u tablici

Ostatak

Kontrolni broj

0	0
1	X
2	1
3	8
4	7
5	6
6	5
7	4
8	3
9	2
10	1

8.Generišite ceo ISBN sa crticama ISBN 0-85386-070-X

Napomena:Postupci 3-6 mogu se postići matričnim množenjem.